csak szívből örülhetünk - Varga Mátyás életműve a magyar képzőművészet legrangosabb otthonában kapott helyet. De a pontatlanságok és a hiányosságok ezzel sem magyarázhatók. A feliratok pontatlanságai - melyek közül több a katalógusban is megtalálható (Vássza Zselezvowa, vagy a Szegedi Szabadtéri Játékok Bánk bán-díszlete, melyet Katona József nevével jeleznek, holott a díszlet Erkel operájához készült) méltatlanok a művész munkásságához. Sok a tárgyi tévedés és gondatlanság. (A Fő-városi Vígszínház Peleskei nótárius-produkcióját a Nemzeti Színháznak tulajdonítják, s ami még súlyosabb, a katalógus adattára Varga Mátyásnak tulajdonítja a Tragédia 1955-ös nevezetes felújításának díszleteit, amelyeket Oláh Gusztáv tervezett. Pavlenko: Boldogság c. drámájának díszletét így keltezik: 194... - mintha kideríthetetlen volna a bemutató dátuma!)

Az előadások helyére és idejére vonatkozó adatokat - ha gyakran pontatlanul is - megtalálhatja az érdeklődő a katalógusban. A rendező nevét azonban érthetetlen okokból, gondosan eltitkolják, pedig évtizedek óta kialakult szokás, hogy az ilyen jellegű kiállítások jogos társalkotónak ismerik el a rendezőt, hiszen a díszlet kettőjük közös elképzelésének eredménye.

Varga Mátyás kiállítása jelentős eseménye színházi életünknek. Nem csupán összefoglaló rendszerezése egy rendkívül gazdag, imponáló életműnek, de *egy* kicsit megkésett újrafelfedezés is. Díszlet-tervei, grafikái és festményei láttán joggal érezzük, hogy még sok mondanivaló-ja van a művésznek. Biztos szaktudása, színpadismerete sokfajta stíluskorszakon és színházelméleten érlelődött. Vitatkoznunk kell Kisdéginé Kirimi Irén dr. be-vezetőjével, aki abban látja Varga Mátyás igazi sikerét, hogy „... amikor a függöny felgördült, még az első színészi szó elhangzása előtt spontán tapsvihar köszöntötte művészetét". Régi igazság, *hogy a* megtapsolt díszlet mindig rossz. Varga Mátyás eddigi munkásságára nem a megtapsolt díszlet jellemző, még ha szép számban akadt is ilyen pályája során. A művészi alázat, az alkalmazkodás, a hivatástudat sokkal inkább jellemzője. Formai megoldásain, kifejezésvilágán vitatkozhatunk, elveit, következetes hitvallását tisztelni kell. A következetesség és a mindig megújulás paradoxona avatja őt korunk egyik jelentős tervezőművészévé.

dráma

GALGÓCZI ERZSÉBET

A főügyész felesége

Tragédia két részben

SZEREPLŐK

Homoródi Miklós
Luca
Szegedi
Szegediné
Fekete
Imre
Komlós
Dr. Csukai
Kövecses
Párttitkár
Sofőr
Rendőrkapitány
Nyomozó
id. Homoródi
id. Homoródiné
Ápolónő Városi bundás
Komlós bácsi

Játszódik: 1956-57-ben.

ELSŐ RÉSZ

1. *kép*

Osztott színpad, az egyik oldalon kórházi betegszoba, egyágyas, az ágyban Homoródi Mik-lós fekszik. Az ágy fejénél egy civilruhás nyomozó ül, kezében jegyzetfüzet, ceruza. A másik oldalon Csukai sebészorvos vizsgálószobája, íróasztal írógéppel, egy-két szék, orvosi műszerszekrény, nylonnal letakart heverő.

CSUKAI ...A pisztolynak olyan kicsi a hordereje, hogy a golyó gellert kapott a levéltárcán. Nem érintette a szívet, hanem átütötte a tüdőt, a gyomrot, a hasfalat és a belek közt megállt. Az elmúlt héten ötször operáltuk, és nyolc vérátömlesztést kapott. Az orvostudomány mai színvonala szerint már rég meg kellett volna halnia. És még mindig él. Most már van egy kis remény arra, hogy életben marad.

FEKETE Köszönöm ... Bevihetem ezt az írógépet?

CSUKAI Csak nem akarja kihallgatni?!

FEKETE De igen.

CSUKAI A legkisebb megrázkódtatás az életébe kerülhet!

FEKETE Doktor úr, a maga kötelessége a gyógyítás, a miénk a bűnüldözés. Itt bűncselekményről van szó.

CSUKAI Szörnyű, milyen egyformák maguk mind.

ÁPOLÓNŐ *(beszól az ajtón)* Doktor úr, Pestről keresik telefonon!

CSUKAI Elnézést. *(az ápolónő után siet)*

(Fekete felnyalábolja az írógépet, s belép Miklós szobájába. Miklós meg sem mozdul, a nyomozó felugrik, vigyázzba áll)

FEKETE Minden szavát jegyezte?

NYOMOZÓ Hát... jegyezni jegyeztem ... *(átadja a jegyzetfüzetet)*

FEKETE *(belenéz)* Vizet, legyen szíves. Vizet, legyen szíves. Vizet, legyen szíves .. . Mi ez?

NYOMOZÓ Vizet kért. Ezenkívül nem mondott semmit.

FEKETE És a látogatói?

NYOMOZÓ Senkit nem enged be magához.

FEKETE A feleségét se?

NYOMOZÓ Senkit.

FEKETE Furcsa... Na lássuk csak... *(papírt csavar a gépbe, legépeli a fejlécet, Mik-lóshoz)* Homoródi, hall engem? Ismertetem önnel a vádpontokat: hivatali hatalommal való visszaélés, megvesztegetés elfogadása és a legsúlyosabb: a rendszer ellenségeivel való összejátszás. *(Miklós nem felel)* Kezdjük az utolsóval. Ön 1956. november z6-án figyelmeztette az akkor szökésben levő volt megyei főügyészt, hogy letartóztatási parancsot adnak ki ellene .. .

MIKLÓS *(hirtelen megszólal)* Fekete elvtárs, mért vállaltad cl ezt a hentesmunkát? Azt hiszed, a karrierhez csak hullákon keresztül vezet az út? *(hirtelen kifárad) Az* én sorsomra fogsz jutni.

CSUKAI *(hirtelen beront. Miklóshoz siet)* Budapesttel beszéltem, főügyész elvtárs. Azt mondták, elejtették a vádat. Azt mondták *(megpróbálja idézni)* nekünk fontos ez az ember. Az ország konszolidálásában olyan nagy érdemei vannak... Azt mondták, fütyülnek az egész rosszindulatú kisvárosra. Mondjam meg, hogy nekik szükségük van a főügyész elvtársra.

MIKLÓS *(egy pillanatra felvillan az arcán az életöröm, aztán eszébe jut valami)* A feleségem elleni eljárást is megszüntették?

CSUKAI Ezt nem tudom. Erről nem beszéltünk.

MIKLÓS Na látja .. .

CSUKAI *(egy pillanatig még tanácstalanul áll az ágynál, aztán Feketével együtt kimegy a szobából. Fekete viszi az írógépet)*

FEKETE *(leplezetlen dühvel)* Piszok szerencséje van ennek a Homoródinak! Magasabb szempontok ... Az ország konszolidálása! . Érdemei...

CSUKAI *(kiveszi Fekete kezéből az írógépet. Hidegen)* Megbocsát ... Várnak a betegeim.

FEKETE *(ellenkező irányba távozik)*
NYOMOZÓ Akkor én el is mehetek. MIKLÓS *(könyörögve)* Ne menjen el, elvtárs. Ha maga elmegy, ki véd meg engem a feleségemtől?
NYOMOZÓ Éppenséggel... itt is marad-hatok. *(visszaül az ágy fejéhez)*
(Esteledik, az ajtó fölött kék villanykörte gyullad. Szünet, maid az ápolónő nyit be)
ÁPOLÓNŐ *(halkan) Az* ügyész elvtárs felesége. Beengedhetem?
MIKLÓS *(a Nyomozónak)* Ne engedje be, nagyon kérem.
NYOMOZÓ *(felugrik s kimegy a folyosóra, az ajtó elé)*
(A folyosó mélyéből hirtelen előlép a várakozó Luca. Arca vad, elszánt, kétségbe-esett. Félre akarja tolni a Nyomozót az útból)
LUCA Engedjen be! Látni akarom a férjemet.
NYOMOZÓ *(egyensúlyát jól elosztva áll, mint a cövek)* Nem lehet.
LUCA *(rángatja a Nyomozó kabátját)* Látni akarom a férjemet! Meg akarom neki magyarázni ... Meg kell hogy értsen ...!
NYOMOZÓ Nyugodjék meg, asszonyom.
LUCA *(mindkét kezét ökölbe szorítva ütni kezdi a Nyomozó mellét. A mell valósággal döng az ütésektől, de a férfi meg .sem rezdül)* Engedjen be! Nincs joga!... Meg kell neki magyaráznom! *(hirtelen sírva fakad)* Van magának felesége? Van magának szíve?
NYOMOZÓ Nyugodjék meg, asszonyom!
LUCA *(a Nyomozó válla fölött)* Miklós, hallasz engem? Bocsáss meg, Miklós! Bocsáss meg! *(hangja hisztérikus zokogásba fullad) (A folyosó végéről az Ápolónő siet elő Csukai doktorral)*
CSUKAI Jöjjön, asszonyom! *(átöleli az asszony vállát, s szelíd erőszakkal bevezeti a rendelőjébe, lefekteti, s injekciót készít elő)* Ettől majd megnyugszik.
NYOMOZÓ *(közben visszament Miklós szobájába. Zavartan áll. Szünet)* Ügyész elvtárs... tulajdonképpen mért nem engedi be magához a feleségét?
MIKLÓS *(eltűnődve)* Miért is? .. .
CSUKAI *(miután Luca abbahagyja a zokogást)* Nem haragszik, ha kérdezek valamit? Mért nem engedi be a férje magához?... Gyűlöli magát?!
LUCA Nem, nem gyűlölhet! Hiszen olyan nagy szerelem volt! Olyan szépen kezdődött! Még egy éve sincs! ...
(Mindkét szín elsötétül. Átkötő zene)

2. kép

Megyei Ügyészség. A szín egyik része a fő-ügyész irodája, a másik része a titkárnője .szobája. A titkársági szoba most üres, de látszik, hogy csak egy pillanatra hagyták itt.
A főügyész irodájában ül Szegedi, a megyei főügyész és Komlós újságíró.

KOMLÓS A Petőfi Körben vitát rendezünk a szocialista törvényességről. Ez rendkívüli módon foglalkoztatja a közvéleményt... A vezetőség úgy döntött, hogy téged kérünk fel vitaindító előadás megtartására.
SZEGEDI *(csodálkozva)* Pont engem? KOMLÓS *(gúny nélkül)* Mint főügyész, szakértője vagy a problémáknak. Nekünk tények kellenek. Ismerni akarjuk a törvénytelen perek mechanizmusát, hogy soha többé ne ismétlődhessenek meg.
SZEGEDI *(bizonytalanul)* Igen ...
KOMLÓS Máris rengetegen jelentkeztek hozzászólásra. *(átnyújt egy ívet)* Ha valaki ellen kifogásod van, természetesen kihagyhatjuk. Es új hozzászólókat is javasolhatsz.
SZEGEDI *(tanulmányozni kezdi a névsort)*
LUCA *(dossziéval a kezében belép a titkárságra. Jókedvű, dúdol valamit. Az iratokat rendezi az asztalon)*
MIKLÓS *(belép, kezet nyújt Lucának. Ő is jókedvű)* Szabadság! Doktor Homoródi Mik-lós vagyok. Ide helyeztek dolgozni. A fő-ügyész elvtársnál kell jelentkeznem.
LUCA *(elfogadja a feléje nyújtott kezet)* Vannak nála. Foglaljon helyet.
MIKLÓS *(leül, s leplezetlen tetszéssel bámulja Lucát, aki aktákat rakosgat)*
SZEGEDI *(visszaadja az ívet)* Hát.. nem tudom ...
KOMLÓS *(sietve)* Nem muszáj azonnal válaszolnod. Hívj fel a szerkesztőségben, ha döntöttél. *(feláll)* Ismétlem: nagyon szeretnénk, ha te tartanád az előadást. Nekünk olyan ember kell, akinek súlya van.
SZEGEDI Jó. Telefonálok. *(kezet fognak, s Komlós kimegy a titkárságra)*
KOMLÓS *(Lucának)* Viszontlátásra. *(indul az ajtó felé, de észreveszi Miklóst, megáll. Kölcsönösen felismerik egymást)* Szevasz, Miki! Hát te ...?
MIKLÓS Itt dolgozom.
KOMLÓS Ide kerültél? Pompás. Nagyon örülök öregem. Ezer éve nem láttalak.
MIKLÓS Bizony, az egyetem óta nem találkoztunk. Én azért tudtam rólad: olvastam a cikkeidet.
KOMLÓS *(fölényesen)* Ugyan, mit lehet egy vidéki újságba írni! Ne is emlékeztess rá! Gyakorlatnak nem volt rossz, nem mondom, de... majd amit ezután írok! Azt megnéz-heted! A sajtószabadság szárnyakat ad az embernek. *(Miklós csodálkozó arcot vág, de Komlós nem hagyja szóhoz jutni, siet)* Remélem, számíthatunk rád a Petőfi Körben? Különben is, összeülhetnénk egy kicsit, el-dumálnánk a régi időkről.
MIKLÓS Kérlek, nagyon örülök .. .
KOMLÓS *(indul) A* szerkesztőségben vagy a Petőfi Körben megtalálsz. Hívj fel! Szervusz! *(el)*
LUCA *(bemegy Szegedi szobájába)* Valami új ürge van itt.
SZEGEDI Mit akar?
LUCA Azt mondja, nálunk fog dolgozni.
SZEGEDI Ja ... *(magához húzza a lányt)* Tudod, mit akart ez az újságíró? Tartsak előadást a szocialista törvényességről. LUCA Lehet, hogy ki akarnak készíteni. Nyilvánosan.
SZEGEDI Elképzelhető.
LUCA Elmész?
SZEGEDI Persze.
LUCA *(aggódva)* Muszáj?
SZEGEDI Hónapok óta várom, mikor váltanak le. Minden reggel azzal nyitom ki kedvenc lapomat, a helyi fiók-Szabad Népet, hogy na, ma találok benne egy egész oldalas cikket magamról, tudod, milyen címmel: A megye hóhéra ...
LUCA Ugyan, ne légy már ilyen nagyképű! Csak azt hajtottad végre, amire fentről utasítást kaptál.
SZEGEDI De végrehajtottam!
LUCA Próbáltad volna nem végrehajtani!
SZEGEDI Megtehettem volna.
LUCA *(józanul) És* most téglát hordanál valahol.
SZEGEDI *(pátosszal)* Hordanám!
LUCA Te! ... Még most is félsz attól, hogy leváltanak!
SZEGEDI Már nem félek. Elkövettem néhány bűnt, nem akarom kikerülni a büntetést sem.
LUCA Ezért mész el a gyűlésre?
SZEGEDI Ezért... Nem, nem ezért. *(nagyon őszintén)* Úgy néz ki, hogy nem leváltani akarnak, hanem - megnyerni... Érted te ezt, Luca?
LUCA Fontos ember vagy, Tibor.
SZEGEDI *(elgondolkodva)* Minden, ami mostanában történik velem, arrafelé taszít, hogy - álljak az élére!
LUCA *(megint józanul)* Még nem lehet tudni, mi lesz ebből az egészből... Beküldjem az ürgét?
SZEGEDI Küldd be. Feketének már szóltam, hogy hozza be 'a fiú káderlapját.
LUCA *(kimegy, át a titkárnői szobába) (Miklóshoz)* Tessék, fáradjon be.
MIKLÓS Köszönöm. *(besiet Szegedihez)*
FEKETE *(lép be)* Hódolatom, titkárnők gyémántja.
LUCA Fekete elvtárs, ki ez a srác?
FEKETE Tetszik magának?
LUCA Dehogy. Dehát a titkárnők gyémántjának mindenről tudnia kell... Különben hogy intézkedjék helyesen - a főnök?
FEKETE Méltányolom ... *(a dossziét Luca elé teszi)* Ebben mindent megtalál. Dolgozó parasztszülők, itt nem messze a határszélen. Kora ifjúságától kezdve részt vesz a munkásmozgalomban. A kora ifjúság nem olyan régen volt, mert még most is mindössze huszonhat éves. Summa cum laude végezte cl az egyetemet. Két év járási ügyészség, két kitűnő továbbképző vizsga, így került a megyei ügyészségre. *(befejezte, de mivel Luca vár még valamit, kapcsol)* Nőtlen és albérlő. Havi fix 1750 forint... Gondolom, három inge van. *(indul az ajtó felé)*
MIKLÓS *(kijön Szegedi szobájából)*
FEKETE *(az ajtóhól)* Van egy remek ügyem a számodra. Vagonfosztogatók ... Később majd gyere be hozzám! *(kilép a szobából) (Miklós is indulna, az ajtóból visszanéz, hosszasan - Luca viszonozza a pillantását. Nem megy ki. Megáll az ajtóban, bámulja Lucát, aztán hirtelen visszajön a nőhöz. Most egészen más: elszánt és komor az arca. Megáll az asztal mellett)*
MIKLÓS Tudja,: mi jutott eszembe, amikor az előbb magát megláttam?
Hallod, feleségem, hallod asszony, hallod,
Három halál közül melyiket választod? Avagy azt választod, hogy fejedet vegyem, Vagy selyem hajaddal házam kisöpörjem? Avagy azt választod: reggelig virrasztasz, Hét asztal vendégnek vígan gyertyát tartasz? Három halál közül én is azt választom, Hét asztal vendégnek vígan gyertyát tartok.
LUCA *(lenyűgözve hallgatta a férfit, most megborzong)* Miért akar maga engem megölni?
MIKLÓS *(megdöbben)* Holnapig gondolkodom ezen, aztán megmondom ... Jó?
LUCA *(mintegy kényszernek engedve)* Jó .. . *(Miklós elmegy, Luca magához veszi Miklós káderanyagát, bemegy Szegedi irodájába. Megáll az iróasztallal szemben)*
LUCA Tibor! Ne gyere többé hozzám. SZEGEDI *(megdöbbenve)* Hogy?... Történt valami?

LUCA Igen. Feleségül megyek ehhez az új fiúhoz. Hogy is hívják?
SZEGEDI Homoródi Miklós ... Gyorsar megállapodtatok.
LUCA Ő még nem tud róla.
SZEGEDI *(hosszú csönd után)* Vagy úgy ... *(van ebben egy kis gúny)* Tudod, ki ez a kölyök?
LUCA Tudom. Három inge van.
SZEGEDI Ezt is tudod?... És be fogsz költözni az albérletbe, vagy ő megy a te garzonodba?! Vagy külön laktok? És gyalog jártok dolgozni, és nem tudtok elmenni a színházba, mert nincs egy tisztességes ruhája.
LUCA Na és?
SZEGEDI Én nem tudlak elvenni feleségül...
LUCA ... mert a beosztásod, a beteg feleséged, a két gyereked ... annyiszor megbeszéltük már, Tibor.
SZEGEDI Mellettem megvolt mindened!
LUCA Őmellette is meglesz!
SZEGEDI Mikor? *(idéz)* Akkor se, ha már nem kell, *vagy* csak akkor? *(gúnyosan)* Ez a kis ártatlanság, ez a ma született kisborjú, ez a tűzről pattant idealizmus... Tudod, mit rebesgetett itt nekem az előbb?
LUCA Nem érdekel! Hogy még nem miniszter és nincs szolgálati kocsija? Majd lesz!
SZEGEDI: *(félbeszakítja)* Tudod, mit rebesgetett itt az előbb? Hogy ez a mozgás, ami végre most, ötvenhat nyarán megindult, az nem erjedés, hanem bomlás .. .
LUCA *(most ő szakítja félbe)* Ha ő nem akar vagy nem tud magából nagy embert csinálni, majd csinálok belőle - én! Emlékszel rá, mit írt Ady Lédáról? „Belémplántálta az ő magtalan hiúságát, hogy hajtson ki bennem, ha tud." És Adyban kihajtott. Majd kihajt Miklósban is! Ha én akarom!
SZEGEDI *(hirtelen megcsöndesedve)* Nem lehetne a kettőt... összeegyeztetni?
LUCA Nem akarom... De az jó lenne, ha felemelnéd ... a fizetését. *(el)*
SZEGEDI *(elképedve bámul utána egy ideig, aztán telefonál)* Szerkesztőség? Komlós elvtársat kérem. *(szünet)* Itt Szegedi. Hát kérlek, gondolkoztam a dolgon. Megtartom az előadást. De szeretném, ha beolvasnád a hozzászólók névsorát, mert azt hiszem, azt egy kicsit meg kell rostálni.

3. kép

Kis falu a nyugati határszélen, Miklós szüleinek a háza. A szín egyik fele lehet ház, a másik fele erdő. Luca a sezlonon fekszik, cipős lába is a sezlonon, Miklós az asztalnál a lehalkított rádiót hallgatja.

RÁDIÓ „Golyók sivítanak, gránátok robbannak és a kis fehér mentőautó valósággal száguld. Ahol szükség van rá, nyomban ott terem. Orvosok, ápolók gépkocsivezetők életük veszélyeztetésével látják el feladatukat. És mégis, hiába a hősi helytállás, híre terjed a feldúlt tömegek között: »Fegyvert szállítanak« - és a tájékozatlan tömegből tüzet nyitottak a mentőkocsikra. Több kocsit összelőttek, többe belelőttek. Dr. Rónafalvy Ödön mentőorvost munkája közben ölték meg. Egy másik orvos szeme világát vitte el a gyilkos golyó. Több ápoló és gép-kocsivezető megsebesült."
(Az ajtón bátortalan kopogás, szinte kaparászás hallatszik, s ezzel egyidőben be is lép Miklós anyja, konok, alamuszi kis öregasszony. Észreveszi a menye cipőjét a féltett sezlonon)
MIKLÓS ANYJA Nem zavarok?
MIKLÓS *(bosszúsan)* Dehogy zavar, édesanyám.
MIKLÓS ANYJA Csak a szennyest szedem össze. *(szedi)* Esett tegnap az a jó kis eső, feleannyi lúgkő sem kell a mosáshoz... Marika is itthon van a kollégiumból... jól jön ez a kis segítség... az éjjel is úgy hasogatott a derekam...
(Luca tüntetően olvas, Miklós bosszúsan felerősíti a rádiót. Miklós anyja szemrehányóan kivonul)
LUCA *(lecsapja a könyvet)* Mikor lesz már ennek vége?!
MIKLÓS Ne törődj vele, szívem. Anyám egy kicsit .. .
LUCA Ugyan, az anyád! Az unalom! Az unalom! Megöl az unalom! *(fektében türelmetlenül rúgdossa a sezlont)*
MIKLÓS Még csak három napja vagyunk itthon!
LUCA Mért nem bújtunk el a városban? Ki tudja, miről maradunk le?
MIKLÓS Nem maradunk le semmiről... És ha lemaradunk is valamiről, az nem olyan nagy baj mostanában!
LUCA Nem szeretek mellékszereplő lenni! *(szünet)* Megnézem, nincs-e a húgodnak valami olvasható könyve. *(el)*
(kopogás, belép Imre)
IMRE *(gúnyos)* Szervusz, Miki. Anyádtól hallottam, hogy itthon vagy. *(kézfogás)* Égett a talaj?
MIKLÓS Miféle talaj?
IMRE Hát ott az ügyészségen.
MIKLÓS Őszintén szólva, fogalmam sincs, mi van az ügyészségen. Éppen a Magas Tátrában voltunk, amikor kitört ez a zűr. Jobb ilyenkor itthon ... Háború is lehet ebből.
IMRE Na öregem, nem a háborútól féltek ti! A mi tanácselnökünk is elpucolt. Az őrsparancsnok is. Az Állami Gazdaság igazgatója is... Érdekes, más nem. A hivatalsegéd itt maradt.
MIKLÓS A börtönből kiszabadították a rabokat és felfegyverezték őket. Mért *tegyem* ki magam annak, hogy egy vagonfosztogató fejbelőjön?
IMRE Vagonfosztogató ...
MIKLÓS Mondd, Imre, te is azt hiszed, hogy nálunk kizárólag politikai okok miatt csuktak börtönbe embereket?
IMRE A saját tapasztalataim alapján nem tudok mást hinni.
LUCA *(bejön, kezében egy halom könyvvel)*
MIKLÓS Bemutatom a feleségemet... Gyerekkori pajtásom. *(Imre meghökken az asszony szépsége láttán, esetlenül kezet csókol)*
IMRE Gratulálok, öregem... Piszok szerencséd volt mindig.
(Luca elérti a bókot, de Miklós kényelmet-lenül érzi magát)
MIKLÓS Hát ti? Hogy vagytok?
IMRE *(tekintetét nem tudja elvenni az asszonyról)* Megvagyunk... Nincs kedvetek vadászni?
LUCA Vadászni? Mit?
IMRE Mindenfélét, amit találunk. Itt a hegyekben. Nyulat, őzet, vaddisznót ... Fácánt.
MIKLÓS Honnan van puskád?
IMRE A tanácsháza előtt osztogatták egy teherautóról... Ilyenkor a legszebb az erdő. Avar, ökörnyál, csend. Minden fa másképpen sárgul. Megfigyelte már?
MIKLÓS Ne haragudj, öregem, én nem merem itthagyni a rádiót.
IMRE Gyermekkorunkban mennyit csavarogtunk az erdőben, emlékszel? Megvan még a pisztolyod, amit a németektől loptál?
MIKLÓS Te még emlékszel rá?
IMRE Az én puskám 1950-ig megvolt. Amikor először internáltak, az apám kettétörte, s beledobta a kútba. Isten bizony, majdnem megsirattam. De most megint van. Ki kel-lene próbálni.
LUCA Messze van az erdő?
MIKLÓS Mit veszel fel? Tűsarkú cipőben nem lehet az avart járni.
LUCA Biztosan van a húgodnak gönce. *(el)*
IMRE *(felugrik)* Megyek a puskámért. A kapuban várom magát. *(el)*
MIKLÓS *(egyedül marad a színen, bosszús. Csavargatja a rádió keresőjét, magyar híreket keres a világűrben)*
MIKLÓS ANYJA *(be)* Hová ment a feleséged?
MIKLÓS Sétálni.
MIKLÓS ANYJA A Szalai Imrével? MIKLÓS Hát aztán ... Unatkozott itthon. MIKLÓS ANYJA Egy férjes asszony egy nőtlen legénnyel. Mit szól ehhez a falu? MIKLÓS *(dühösen) A* feleségem felnőtt ember, tudja, hogy mit csinál.
MIKLÓS ANYJA De mit szól hozzá a falu?
MIKLÓS *(dühöngve)* Atyaúristen, még mindig itt tartunk? „Mit szól hozzá a falu!" Szóljon, amit akar. Köpök rá!
(A *szín elsötétül)*

4. kép

Erdő.

IMRE *(puska a vállán, átéléssel szaval)* Szülőfalum fáraszt nagyon. Hívnak hajdinás messzi tájak. Viskómat egyszer elhagyom, fölcsapok tolvajnak, zsiványnak, megyek fürtös napok nyomán nyomorú zugban lelni békét: ellenem tör jó cimborám, csizmája szárán feni kését. Nap ömlik el, nap és tavasz, homoktól aranyos dűlőkön - küszöbéről elkerget az, kinek nevét remegve őr-zöm... S megtérek újra, szótalan, ebben-abban vigaszt keresve. Ingemmel felkötöm magam, s befőd egy zöldhomályú este.
LUCA *(csodálkozva)* Milyen iskolája van magának?
IMRE Kétszer hat hónap Kistarcsán, három év a kuláklistán ... Nem rossz iskola, higgye meg. Volt ott a táborban minden-féle ember. Költő. Hadmérnök. Filozófus. Agrár-közgazdász. Matematikus...
(Folytatná még, de a Városi bundás férfi megjelenik a színen. Szemlátomást megretten Imre puskájától)
VÁROSI BUNDÁS Jó napot.
IMRE Magának is.
VÁROSI BUNDÁS Úgy látszik, eltévedtem.
IMRE Hova készül? *(látja, hogy az idegen nem mer válaszolni)* Ne féljen, uram, én csak egy közönséges orvvadász vagyok.
VÁROSI BUNDÁS Nem igazítana útba? IMRE Ausztria?
VÁROSI BUNDÁS Az orosz csapatok ma körülzárták Budapestet. Én voltam az utolsó, aki át tudtam csúszni a gyűrűn. Holnap szétlövik az országot. Nagy megtorlás lesz!
IMRE *Vége* a reményeimnek! *(indul a férfival Lucától távolabb megáll)* Mennyit ér magának, ha útbaigazítom?

VÁROSI BUNDÁS Van nálam ezer *forint.* Elég?

IMRE Adja ide. *(elteszi a Pénzt)* Nem mondaná meg, mi a foglalkozása?

VÁROSI BUNDÁS Mérnök vagyok.

IMRE *(kikíséri)* Ezen a keréknyomon megy egészen addig amíg egy útelágazáshoz ér... *(folytatja nem érthetően az útbaigazítást, majd visszatér)* - Az előbb azt kérdezte, milyen iskolám van. Negyvenkilencben érettségiztem, egy évvel korábban, mint a maga férje. Közgazdász akartam lenni. De nem vettek fel az egyetemre, mert az apámnak volt harminc hold földje. A kocsmában egyszer részegen szidtam a demokráciát. Erre internáltak hat hónapra Kistarcsára. Állítólag nem viselkedtem rendesen, ezért meghosszabbították újabb hat hónappal. Hazajöttem, a szüleimet kulák-listán találtam. Két év alatt tönkrementünk

LUCA Érdekes.

IMRE Inkább keserves.

LUCA Az jutott eszembe: voltam én már egyszer vadászni. Az apámmal. Bokáig gázoltunk a lehullott levelekben akárcsak most... Igen ... De az erdő szélén dzsippel vadásztunk a fácánokra.

IMRE Katona volt a papa?

LUCA Ezredes.

IMRE *(fájdalmasan)* Szóval, maga is a túlsó oldalhoz tartozik!

LUCA Aztán elhagyott bennünket. Az anyámat, meg engem. Tanulni akartam. Már felvételiztem a Színművészeti Főiskolán, fel is vettek. *(elgondolkodik)* Érdekes volt az a felvételi. A nézőtéren ott ült a Somlay Artúr, a Major Tamás, a Gobbi Hilda, csupa nagy név, nekünk meg a színpadon szavalni kellett valamit. Eleinte olyan lámpalázam volt, azt hittem, egy hang nem jön ki a torkomon. Aztán valahogy elmúlt a görcs... Több verset szavaltam, legjobban a Hangya tetszett nekik. Ismeri ...? *(Imre tagadólag rázza a fejét)* Kevesen is-merik, azért is választottam ezt... „A bábok között elaludt a hangya. Szél, a bábokat most el ne fúdd) Különben jó *az* is. Kis fáradt fejét csillámokra hajtja és alszik vele csöpp árnyéka is. - Egy szalma-szállal fölkelteni szépen! De jobb, ha már indulunk haza, erősen beborult - A bábok között elaludt egy hangya és - hopp - egy csöpp már a kezemre hullt."

IMRE Aranyos.

LUCA Aztán azt mondták, hogy játsszak el egy helyzetgyakorlatot.

IMRE Az mi?

LUCA Kitalálok egy szituációt, egyedül, minden kellék nélkül eljátszom, és ha a néző kitalálja, mit játszottam, akkor jó volt a gyakorlat. Na, figyeljen csak. *(Luca játszani kezd. Megy az utcán, amikor légi-riadót fújnak. Aggódva néz fel az égre, s igyekszik védett helyre húzódni. Elkezdődik a bombázás és a lövöldözés. Egészen kicsire húzza magát, két karjával védi a fejét. Pillanatnyi szünet a bombázásban. Felnéz - s észreveszi, hogy a közelében valaki összeesett. Odaugrik, s próbálja a nagy testet védett helyre vonszolni. De nehéz a test, maga is mellérogy. Végül odavonszolja a falhoz. A combja vérzik az illető-nek, először a zsebkendőjével próbálja bekötni, aztán a kombinéjából szakít ki egy darabot. Amikor végez, keres egy utcai vízcsapot, s a tenyerében vizet visz a sebesültnek. Aztán fáradtan mellé ül)*

IMRE *(megbűvölten)* Istenemre, ez egy légi-riadó volt. Valaki megsebesült, maga bekötözte s vizet adott neki.

LUCA *(feláll)* Mégsem tanulhattam. Az anyámat el kellett tartanom. Az ösztöndíjból nem futotta.

IMRE Ragyogó színésznő lett volna magából! Mért nem adtak magának dupla ösztöndíjat?

LUCA Induljunk, mert sötétedik. És még fácánt sem viszünk haza.

IMRE Az jutott eszembe, ennek a mérnöknek is sok oka lehet, hogy elhagyja az országot.

LUCA Nem biztos. Magának is lenne oka, mégsem disszidál.

IMRE *(csodálkozva)* Épp ezt forgatom a fejemben.

LUCA *(érdeklődés nélkül) És? .. .*

IMRE Ha tegnap történik ez a fordulat, habozás nélkül kimentem volna. Mire maradnék itthon? A bátyám cselédjének? Vagy menjek el segédmunkásnak?! Nincs hozzá kedvem... De ma már nem tudok kimen-ni ... Valami történt velem ma ...

LUCA *(félbeszakítja, észbe kap)* Nagyon kérem, ne mondja el. Már otthon kellene lennünk.

IMRE Igenis ... Bocsásson meg.

5. kép

Kis szoba Homoródiék házában. Miklós újságot olvas. Belép Luca nagykabátban.

LUCA Szervusz, mi újság? *(az újságra)* Van benne valami?

MIKLÓS Mi történt veled, amikor Imrének bemutattalak?

LUCA Miért, mi történt velem?

MIKI OS Megszépültél... Vagy nem is .. . Mintha összeszedted volna minden erődet, hogy meghódítsd.

LUCA Egy szót se szóltam!

MIKLÓS Beszélt helyetted .i tested. Á bők^{ö}d, a szemed, a szemhéjad ... Miért csináltad?!

LUCA Féltékeny vagy?... Már gyerekkoromban bennem volt az ösztön, hogy minden-kinek tessem, mindenkit meghódítsak ... Színésznő nem lehettem, de az ösztön bennem maradt: mindenkit meghódítani ... Nemcsak a férfiakat, természetesen, hanem nőket gyerekeket, öregasszonyokat. A ház-mestert. A takarítónőt... Mondjam azt. hogy a kilincset is? Figyeld majd meg. *(elhallgat)*

MIKLÓS Mire gondolsz?

LUCA Egész délután az apám jár az eszemben. Könyökvédős szürke kis fogalmazó volt a városházán, aztán negyvenöt után jelentkezett rendőrtisztnek ... Te emlékszel a negyvenötös fordulatra?

MIKLÓS Nem nagyon. Gyerek voltam .. . Arra emlékszem, hogy három nyilas volt a falunkban, és az oroszok bejövetele után nyomban megalakították a kommunista pártot.

LUCA Pontosan erre gondoltam.

MIKLÓS Mire?

LUCA Ha az oroszok tényleg szétlövik Budapestet...

MIKLÓS Ezt honnan veszed?

LUCA Találkoztunk az erdőben egy disszidenssel az mondta. Nos, akkor ... a kommunisták maradnak hatalmon.

MIKLÓS És?

LUCA De ezekben a napokban rengetegen kompromittálták magukat a régi kommunisták közül.

MIKLÓS A vákuumelmélet!

LUCA Micsoda?

MIKLÓS A természet nem tűri a légüres teret. Oda beszippant valamit.

LUCA Vagy valakit. Akárcsak negyvenötben. *(bosszú szünet)*

MIKLÓS Nem aljasság ez?

LUCA Miért lenne aljasság? Más rendszert akarsz te, mint a kommunisták?

MIKLÓS Dehogy akarok! Én mindent ennek a rendszernek köszönhetek.

LUCA Akkor mért aljasság, ha november ötödikén belépünk a kommunista pártba?

MIKLÓS Nem tudom. Azt hiszem, előbb kel-lett volna. Amikor bemondta a rádió, hogy megalakult az MSZMP.

LUCA Volt rá módunk?

MIKLÓS Délelőtt azon gondolkodtam, mit csinálnék akkor, ha illegalitásba kellene vonulnia a pártnak.

LUCA Mit csinálnál?

MIKLÓS Nem tudom... Azt hiszem, akkor belépnék.

LUCA *(nevetve)* Csak nem keserít el, hogy mi maradunk hatalmon?

MIKLÓS Gyere, aludjunk. Majd gondolkodom ezen.

LUCA Nem belépünk. Megszervezzük.

6. kép

Megyei ügyészség, a titkárnői szoba és Szegedi irodája. A színen Szegedi.

SZEGEDI *(telefonál)* Ilike? Küldd ide kis-lányom anyukádat . Anna? Csak azért hívtalak, drágám, mert valószínűleg nem megyek ma haza ... Hogy hova? Majd értesítelek ... Nagy baj? Ahogy vesszük .. . Ma reggel kormánybiztos érkezett Pestről. Valószínüleg megkezdődik a rendcsinálás .. Vigyázok magamra, persze ... Ti is vigyázzasok magatokra ... Csókollak. *(leteszi a telefont)*

MIKLÓS *(be)* Szegedi elvtárs, megalakítottuk az MSZMP helyi szervezetét. Szeretnénk. ha te, úgy is mint volt MDP-tag, belépnél közénk.

SZEGEDI Programotok van?

MIKLÓS Van. 'Több mint száz éve. *(leteszi az asztalra a könyvet) A* kommunista párt kiáltványa.

SZEGEDI *(eltolja a könyvet, maga elé húz egy halom újságot)* Pártotok egyelőre arra is képtelen, hogy egy nyomtatott újságol-dalon összefoglalja véleményét az elmúlt tragikus eseményekről, és közölje elgondolásait a jövőre vonatkozóan. Lehet, hogy ők sem igazodnak el?

MIKLÓS Előbb rendet kell tenni. Amíg járványveszély van, amíg nincs szén, nincs közlekedés, nincs kenyér, amíg orvlövészek mászkálnak az éjszakában, kirabolják a járókelőket és hátbalövik a rendőröket, addig az a legfontosabb, hogy rendet tegyünk.

SZEGEDI *(mintha nem is hallotta volna)* Tito elvtársnak, a láncos kutyának van igaza. Mindannyiunk tragédiája abban rejlik, hogy a szocializmust óriási csapás érte. Kompromittálták.

MIKLÓS Óriási, de nem jóvátehetetlen csapás...
SZEGEDI Akkor tegyétek jóvá - ti! Én soha többé semmilyen pártba nem lépek be! Meg akarom őrizni a jogomat a különvéleményre.
MIKLÓS Tipikus kispolgári álláspont.
SZEGEDI Hol voltál, te taknyos, negyvennégyben, amikor mi, tipikus kispolgárok, felrobbantottuk az ágyúgyárat? A németek ágyúgyárát? Hol voltál?
MIKLÓS Elloptam a nálunk lakó német tiszt-nek a pisztolyát. S az erdőben a csókákon megtanultam célba lőni. Hátha egyszer én is felnőtt leszek, és szükségem lesz rá.
FEKETE *(belép, egy ívet Szegedi elé terít)* Ezek ellen futott be feljelentés.
SZEGEDI *(elolvassa az ívet, gondolkodik)* Nem írom alá. Amíg én vagyok a megyei főügyész, nem írok alá ilyen letartóztatási parancsot... Ez a Komlós, ez az újságíró például mit követett el? Írt néhány cikket a szabadságról?
FEKETE Uszított. Közvetve felelős egy csomó ember haláláért.
SZEGEDI Volt már olyan forradalom a történelemben, amely nem követelt emberáldozatot? A földön naponta milliók halnak éhen. A közlekedési balesetek százezrek halálát okozzák. Éppen csak a forradalom ne öljön ...?
MIKLÓS De ez nem forradalom volt. Ez ellenforradalom volt.
SZEGEDI *(hirtelen nagyon fáradt)* Ezt bízzuk talán az utókorra.
(Miklós és Fekete kimennek Luca szobájába)
FEKETE *(elégedetten)* Na, ez se lesz sokáig megyei főügyész! *(s máris intézkedik, mint az új főügyész)* Luca, legyen szíves, szóljon át a rendőrségnek, hogy küldjék át nekem Szegedi dossziéját. Te pedig *(Miklósnak)* majd nézz be hozzám. Meg kell egy csomó dolgot beszélnünk. Kik kompromittálták magukat, s kik azok, akikkel a jövőben együtt lehet dolgozni. Rád számíthatok, ugye? *(indul, de még eszébe jut valami)* Micsoda mázlid van neked! Amikor a többi fiatal felvonult, hőzöngött és lövöldözött, te éppen a mézesheteidet élted. *(elmegy)*
MIKLÓS *(kérdőn néz Lucára, de az legyint Fekete után)*
LUCA Menj át a pártbizottságra. Varga elv-társat keresd.
MIKLÓS Ki az?
LUCA Kormánybiztos. Ma érkezett Pestről.
(anyásan megcsókolja)
MIKLÓS Hm... *(távozik)*
(Az íróasztalon felberreg a csengő. Luca besiet Szegedi szobájába. Szegedi egy aktatáskába pakolja személyi holmiját az íróasztalából)
SZEGEDI Tulajdonképpen semmi jó nem volt az életemben, Luca, csak te.
LUCA Kértelek már, Tibor, hogy erről többé ne beszéljünk.
SZEGEDI Nem beszélünk többé, Luca, egyáltalán semmiről sem beszélünk többé. Elmegyek... Utoljára szeretnék megmondani neked valamit. Soha nem mertem, szégyelltem vagy... mit tudom én ... Tudod, mit éreztem, valahányszor az enyém lettél? Most végre kitoltam a sorssal.
LUCA *(meghatottan)* Tibor.
SZEGEDI Boldog vagy?
LUCA Igen. Nagyon szeretjük egymást.
SZEGEDI Azért vigyázz erre a fiúra. Egy kissé ...
LUCA Egy kissé? .. .
SZEGEDI Egy feltétellel megmondom. Ha megígéred, hogy nem hiszed el.
LUCA Miért ne higgyem el?
SZEGEDI Mert jóslat. A jóslatot nem szabad elhinni, mert ha elhiszik, beteljesedik. Megígéred?
LUCA Jó, nem hiszem el.
SZEGEDI *(mégsem mondja ki)* Nagyon vigyázz rá.
LUCA Legalább annyit mondj meg, miért? Mitől óvjam?
SZEGEDI Harminc éve vagyok a szakmában. Több ezer bűnesettel és bűnözővel foglalkoztam. Kifejlődött az érzékem. Ha ismerek egy „esetet", ki tudom találni hozzá az embert, aki azt elkövette. Vagy ismerek egy embert, s ki tudom találni hozzá az „esetet", amit el fog követni.
LUCA Miklóst nem ismered!
SZEGEDI De téged igen. *(az órájára pillant, sietni kezd)* Van egy kérésem hozzád, Luca. Teljesíted?
LUCA Természetesen.
SZEGEDI Én most elmegyek. Semmi kedvem a folytatáshoz. Nagy tárgyalás, nyilvánosság, börtön, miegymás...
LUCA Börtön?... Csináltál valamit?
SZEGEDI Persze. „Az élére álltam". A Nemzeti Bizottmány elnöke voltam. Jóvátenni a bűnöket. Ez lett belőle: újabb bűnök. Fáradt vagyok én már ehhez. Mindenhez fáradt vagyok én már...
LUCA Mit kell tennem?
SZEGEDI Van a megyei kórházban egy barátom. Doktor Csukai. Nem felejted el? LUCA Doktor Csukai.
SZEGEDI Ha megtudod, hogy le akarnak tartóztatni, telefonálj neki. Megteszed? LUCA Persze, hogy megteszem. De neki nem lesz ebből baja?
SZEGEDI Csak annyit mondj a telefonba: lehullott a hó.
LUCA Lehullott a hó.
SZEGEDI Hadd csókoljalak meg. Búcsúzóul.
(A szín elsötétül)
(Luca szobájában. A főügyészi iroda ajtaja tárva, Szegedi már elment. Most érkezik vissza Miklós)
MIKLÓS Szívem, itt nem dolgozhatsz tovább.
LUCA Miért?
MIKLÓS Sajnos, én lettem a megyei fő-ügyész, és így sajnos az összeférhetetlenség esete áll fenn ...
LUCA *(kirobbanó örömmel a nyakába csimpaszkodik, s össze-vissza csókolja)* Nahát... nahát... nahát...
MIKLÓS Hagyjál belőlem valamit az ügyészségnek is!
LUCA Gyere. *(kézenfogja s bevezeti íróasztalához)* Parancsoljon, főügyész elvtárs. Az íróasztal tálalva van. Ezenkívül mit óhajt? *Egy* kis reprezentációt, feketét, konyakot ...
MIKLÓS Konyak? Szegedi vodkával szokta kínálni a beosztottait.
LUCA A beosztottait igen. A feletteseit konyakkal.
MIKLÓS Akkor talán konyak. Túl sok vodkát ittunk az elmúlt években.
(Luca a szekrényből üveget, poharakat szed elő)
MIKLÓS Akarsz dolgozni, vagy elég lesz a háztartás?
LUCA Persze, hogy dolgozni akarok.
MIKLÓS Hol?
LUCA Hol?... Az Alumíniumkohóban.
MIKLÓS *(a telefonhoz lép)* Elintézzem? LUCA Majd én. Ismerem az igazgatót. *(tárcsáz)* Kövecses elvtárs?
KÖVECSES *(hangja)* Én vagyok.
LUCA Jó napot, itt doktor Homoródi Miklósné. Kövecses elvtárs, nagy bajban vagyunk. A férjemet nevezték ki megyei fő-ügyésszé, így én nem dolgozhatom tovább a titkárságon.
KÖVECSES *(hangja)* Maga az, Luca?
LUCA Igen.
KÖVECSES *(hangja)* Máig azon töröm a fejemet, mért éppen Homoródihoz ment feleségül?
LUCA Még most sem érti? *(nevetnek)* Szóval, nem tudna rajtam segíteni? KÖVECSES *(hangja)* Magán ne, Luca? Kész örömest. Milyen munkakört óhajt?
LUCA Üdülési felelős szeretnék lenni.
KÖVECSES *(hangja)* Ilyen munkakör nincs. Ezt a munkaügyis látja el.
LUCA *(könnyedén)* Elveszik tőle. Egy tisztviselő nem dolgozhat olyan keveset, hogy ne tudna még kevesebbet dolgozni.
(Miklós röhögni kezd, s a beszélgetés végéig nem is tudja abbahagyni a röhögést) Egy olyan monstrum üzem, mint az Alu-kohó különösebb megrázkódtatás nélkül el tud viselni egy külön üdülési felelőst .. . Helyesbítek: üdülési osztályvezetőt.
KÖVECSES *(hangja)* *És* mennyi fizetésre tart igényt?
MIKLÓS *(beleszól a kagylóba)* Kis ország vagyunk.
(nevetnek)
KÖVECSES *(hangja)* Mondja, nem zavarja magát, hogy sztrájk van? Hogy a négy portáson, a titkárnőmön és csekélységemen kívül senki nem jár be a gyárba? Legfeljebb fizetésnapon a pénzért?!
LUCA Ígérem, Kövecses elvtárs, hogy nem leszek sztrájktörő. Mint a gyár fegyelmezett dolgozója, a legnagyobb mértékben alkalmazkodni fogok a munkástanács mindenkori döntéseihez.
(Kövecses válaszát nem halljuk, Luca szinte ijedten lép a röhögő Miklóshoz, átöleli) Meghülyültél, kisbogaram? Meghülyültél? A boldogságtól?
MIKLÓS Mitől van az, hogy amióta téged megismertelek az egész világ megváltozott?
FEKETE *(belép a titkárság felől a nyitott aj-tón. Kezében egy ív és egy dosszié. Ettől a pillanattól kezdve gyűlöli Miklóst, mert az lett a megyei főügyész és nem ő)* Gratulálok a kinevezésedhez, Homoródi elv-társ ... Valóban, az elvtársak nehezen tudtak volna méltóbbat találni. Fiatalon ennyi higgadtság ... Amikor a fiatalok hőzöngtek és lövöldöztek...
MIKLÓS *(éllel)* Én a mézesheteimet éltem.
FEKETE Hát már a viccet sem értjük? .. . Luca, maga sem érti?
LUCA Dehogynem.
FEKETE *(újra hivatalos)* Ezek ellen futott be feljelentés ... Írd alá.
MIKLÓS *(kezében remeg az ív, szeme előtt táncolnak a betűk)* Légy szíves, várj *egy* kicsit. *(hogy Fekete nem mozdul)* A titkárságon.
(Fekete vérig sértve vonul ki a titkárságra, Miklós utána megy s becsukja az ajtót)
MIKLÓS Gyere, beszéljük meg. *(leülnek az íróasztalhoz, átkarolják egymást)* Szegedi ... Mit csinált ez a szerencsétlen? *(kinyitja a dossziét)*... Mint a Megyei Forradalmi Bizottmány elnöke... A Határőrlaktanya

tisztjeinek lefegyverzése... Ellenforradalmi elemek felfegyverzése ... Uszító újságok engedélyezése... Kapcsolat az ENSZ-szel... Aláírjam?

LUCA Várj *egy* kicsit. El kell intéznem egy telefont. *(a telefonhoz lép, tárcsáz)* A megyei kórházat kérem... Doktor Csukait kérem... Lehullott a hó.

MIKLÓS *(közben a másik ívet nézegeti)* Komlós! Középiskolás korom óta ismerem... Uszító cikkek... Ellenforradalmi lap szervezője és főszerkesztője... Jó isten, mi tényleg kimaradtunk az eseményekből.. . Szecsődi ... Kacsák... Luca, te is-merted ezeket?

LUCA *(belenéz)* Néhányat.

MIKLÓS Aláírjam?

LUCA Bűnösök?

MIKLÓS Még nem tudni. Ez csak gyanú. Vizsgálati fogság. Nyomozunk, kihallgatunk, tárgyalunk... aztán majd kiderül... Minden tárgyalás nyilvános lesz. Nyugati újságírók is részt vehetnek a tárgyalásokon.

LUCA Hát akkor?

MIKLÓS *(megcsókolja)* Édes. *(és aláírja mind a két ívet. A titkárságra vezető ajtót ki-nyitja s Feketének adja az ívet)* Intézkedjék!

LUCA Most már felbonthatom az üveget?

MIKLÓS Felbonthatod. *(koccintanak)*

LUCA Sok ilyen napunk legyen az életben, Miklós.

MIKLÓS Mind ilyen legyen... Te szeretsz ünnepelni?

LUCA Nagyon.

MIKLÓS Én is... Az indiánoknak volt egy ünnepük, „Együnk meg mindent" ez volt a neve. Mi az egyetemen ösztöndíjosztás napján „együnk meg igyunk meg mindent" ünnepet szoktunk tartani. Az első évben általában másfél napba került, mire az egész ösztöndíjnak a fenekére tudtunk verni. Hallatlan szívóssággal és módszerességgel öt év alatt sikerült elérnem, hogy ezt az időt hat órára csökkentsem. Harminchat óráról hat órára. Tudod, milyen nagy dolog ez?

LUCA 'Tehetséges vagy. Az első pillanatban láttam.

MIKLÓS Volt egy másik ünnepük is az indiánoknak. „Potlach" volt a neve. Egy évben egyszer mindenkinek oda kellett adnia mindenét, amije csak volt. Bárkinek, válogatás nélkül, aki igényt tartott rá. És ő is megkaphatta bárkinek bármijét, amit csak megkívánt.

LUCA Éljenek az indiánok!

MIKLÓS Bizony, egy ilyen potlach elkelne Magyarországon is. Mennyivel kevesebb lenne a boldogtalan ember!

LUCA Mit csinálnál az első potlachon? MIKLÓS Hát először is, az összes nőt, akit nem kaptam meg...

LUCA És ha holnap lenne az a potlach?

MIKLÓS Holnap?... Holnap még nem. LUCA És jövőre?

MIKLÓS Jövőre már igen.

LUCA Te piszok! *(jó erősen pofon üti Miklóst. Az elkapja a kezét, megcsókolja)* De *egy* ilyen potlachon engem is oda kellene adnod bárkinek!

MIKLÓS *(elkomorodik)* Téged?! Téged nem! LUCA Miért?

MIKLÓS *(végig komoly)* Tudod, mit érzek mindig, valahányszor az enyém vagy? Most elégtételt vettem mindenért.

LUCA *(megrettenve)* Nem igaz!

MIKLÓS Nemcsak örömet, nemcsak diadalt érzek, hanem kajánságot is. Nem furcsa?

Pontosan ezt: elégtételt vettem mindenért. LUCA Nem értem.

MIKLÓS Mintha valami olyasmihez jutottam volna hozzá, amihez nem volt jogom hozzájutni... A bűnözők érezhetik ezt, amikor kirabolnak egy bankot, vagy bosszúból meggyilkolnak valakit. Eddig engem rugdaltatok, az én fejemet nyomtátok a víz alá, eddig én voltam a vesztes, de most elég-tételt vettem mindenért.

LUCA Nem értem. Te igazán tálcán kaptál mindent.

MIKLÓS Senki sem kap tálcán semmit. A legsimábbnak látszó pálya is óriási küzdelmet takar. És én sokszor olyan iszonyúan gyöngének éreztem magamat... De most nem erről beszéltem. Arról, hogy én senkit nem szerettem ennyire, mint téged, Luca. Elképzelni sem tudtam, hogy létezik ekkora boldogság.

LUCA Édes .. .

(az ajtó felpattan s egy rendőrtiszt lép be)

RENDŐRTISZT Főügyész, elvtárs ... *(elhallgat, félrehívja Miklóst és suttogva újságol neki valamit. Miklós megdöbben)*

MIKLÓS Mennem kell, szívem. Eredj haza, nem tudom, mikor végzek.

LUCA Munka?

MIKLÓS Igen.

LUCA Várj egy pillanatig. Főzök egy kávét. Így nem mehetsz el.

MIKLÓS Mindenre gondolsz.

7. kép

Kórház, az ismert kettéosztott színpad. De most az ágyban Szegedi fekszik, az ágy fejénél a Nyomozó, az ágy mellett Szegediné.

SZEGED] Költözzetek cl a városból, Anna. Ne Pestre, valami kisebb helyre. Várpalota...?

SZEGEDINÉ *(óriási erővel fegyelmezi magát)* Várpalota jó lesz. Csak kapjunk lakást.

SZEGEDI Tibor hagyja félbe az egyetemet, menjen el dolgozni. Bányába. Ha rendbe-jöttök, estin folytathatja. Valószínűleg nem kapsz utánam nyugdíjat.

SZEGEDINÉ Egy-két év múlva rehabilitálnak. Utána majd kapok.

SZEGEDI Igen, nálunk ennek már hagyománya van. De ezúttal nem biztos... Ilikére vigyázz, túlságosan érzékeny az ideg-rendszere .. .

(A szín elsötétül)

(A másik színen Csukai tájékoztatja Mik-lóst)

CSUKAI Kiugrott az ablakon. Eltört a két lába, három bordája, az egyik karja, az egyik kulcscsontja, a bőrén, a fején támadt zúzódásokról nem beszélve. Mindez semmi, ettől még meggyógyíthatnánk. Hanem... megrepedt a mája.

MIKLÓS *(irtózva)* Megrepedt a mája! CSUKAI Legfeljebb két-három órája van hátra.

MIKLÓS Köszönöm ... Bevihetem ezt az író-gépet?

CSUKAI Csak nem akarja kihallgatni?

MIKLÓS Muszáj!

CSUKAI Itt van a felesége. Senkit nem enged be magához. Csak a feleségét. MIKLÓS Megkérem, hogy addig foglalkozzék az asszonnyal. *(felveszi a táskagépet)* Formaság. Semmit nem fog vallani, ahogy én ismerem. De nekem muszáj... Ez a foglalkozásom.

(A géppel bemegy Szegedi szobájába. Ahogy Szegediné megpillantja, ránéz és szó nélkül kimegy. A Nyomozó feláll, s egy csomó papírt ad át Miklósnak)

NYOMOZÓ Jegyeztem minden szavát. MIKLÓS Majd csatoljuk a jegyzőkönyvhöz. *(a gépen leírja a kérdéseket, aztán felteszi)* Szegedi elvtárs, megkérem, válaszoljon a kérdéseimre. Mikor alakult meg a Megyei Nemzeti Bizottmány? *(Szegedi nem felel)* Kinek a részéről merült fel, hogy ön legyen az elnöke?... Mi indította önt arra, hogy ezt a tisztséget elvállalja? ... Kik voltak még a Bizottmány tagjai?... Mi volt a célkitűzése?... Milyen intézkedéseket tettek?... Miért vették fel a kapcsolatot az ENSZ-szel?

SZEGEDI Homoródi elvtárs, mért vállaltad el ezt a hentesmunkát? Engem is az juttatott ide... Az én sorsomra fogsz jutni. Emlékezz majd a szavamra.

8. kép

Luca garzonlakása. Miklós belép az ajtón, a nyomozó jegyzeteit az asztalra dobja, a kabátját is csak lehányja magáról, az asztal mellé roskad. Luca a heverőn könyököl, olvas.

LUCA Mi történt?

MIKLÓS Kihallgattam Szegedit. Illetve csak ki akartam hallgatni .. .

LUCA *(a papírokra)* Az micsoda?

MIKLÓS *(kibontja)* A nyomozó jegyezte minden szavát. *(olvasni kezd)* „Költözzetek el a városból. Ne Pestre, valami kisebb hely-re. Várpalota ...? - Ezt Szegedi mondta. Szegediné: Várpalota jó lesz. Csak kapjunk lakást. - Szegedi: Tibor hagyja félbe a ... mi ez? - de rossz ennek a nyomozónak a kézírása! Hagyja félbe a... az egyetemet, menjen cl dolgozni. Bányába. Ha rendbe-jöttök, estin folytathatja. Valószínűleg nem kapsz utánam nyugdíjat. *(felnéz)* Hát ez nagyon valószínű Szegediné: Egy-két év múlva majd rehabilitálnak Utána majd kapok. *(felnéz)* Rehabilitálnak? Miben reménykedik ez a Szegediné?... Szegedi: Igen, nálunk ennek már hagyománya van. De ezúttal nem biztos... Ilikére vigyázz, túlságosan érzékeny az idegrendszere... *(Miklós nem tudja tovább olvasni, két kezébe temeti arcát)*

LUCA *(Miklós mellé lép, tenyerét szelíden a tarkójára helyezi)*

MIKLÓS Én ezt nem csinálom tovább, Luca. *(szünet)* Megrepedt a mája!

LUCA Miért választottad az ügyészi pályát, Miklós?

MIKLÓS Nem egy oka volt. Sok.

LUCA Sorold fel őket.

MIKLÓS Most nem erről van szó.

LUCA Majd meglátod, hogy erről van szó. Sorold csak fel.

MIKLÓS Soha nem is volt más elképzelésem, mint az igazságügyi pálya. Ez volt az egyetlen, és ezt megvalósítottam.

LUCA Soha nem akartál mozdonyvezető, pilóta, kéményseprő lenni?

MIKLÓS Gyerekkoromban lehet, de arra nem emlékszem... Egyetlen fiú voltam otthon, az apám nem akart gimnáziumba adni: itt a föld, ha megöregszem, ki műveli

meg? Szerencsére a szomszéd fiút, Imrét is járatták, így aztán nagy nehezen elengedett. Akkor még csak tanulni akartam, fogalmam sem volt, miért, mire jó az. Aztán tizennégy éves koromban kezembe került Benedek István Ösztönzés és bűnözés című könyve. Bizonyos, hogy akkor még a felét se értettem meg, de amit megértettem belőle, kimondhatatlanul megragadott. Micsoda érdekes világ! Attól kezdve szenvedélyesen érdekelt a kriminalisztika. Nem túlzok: mire az egyetemre kerültem, a kisujjamban volt az egész szakirodalom...

LUCA Ez az egyik ok.

MIKLÓS A másik összefügg ezzel: érdekes ... vagy inkább izgalmas életet akartam. Az itt megvan.

LUCA Meg. Megvan ... És még?

MIKLÓS *(kihúzza a fiókot, kiemeli nagy szolgálati pisztolyát. Aztán belső zsebébe nyúl s onnan egy kicsi, női tenyérbe való Waltert húz elő)* Szeretem a fegyvert. Fegyver nélkül valahogy védtelennek érzem magamat... Tudod, honnan van *ez? (a Walter)* Negyvenöt januárjában nálunk lakott egy német tiszt. Az egyik pisztolyát az éjjeliszekrény fiókjában tartotta. Amikor visszavonulási parancsot kaptak, és már csomagolt, elloptam ezt a kis Waltert és el-bújtam vele a hegyekben.

LUCA *(kezébe veszi a pisztolyt)* Jé, ez az? Erről beszélt a szomszéd legény?

MIKLÓS Erről. Negyvenötben, amikor a fegyvereket be kellett szolgáltatni, beletettem egy gázálarctokba, és eldugtam a padláson a kémény mellett. Aztán teljesen elfeledkeztem róla. Nem is jutott volna eszembe, ha Imre nem emlékeztet rá.

LUCA Jó, három ok már van. A negyedik?...

MIKLÓS *(tanácstalanul)* Férfinak való foglalkozás.

LUCA Épp arról nem beszélsz, Miklós, ami az ügyészi munka lényege. Emberek sorsa, nemegyszer az élete van a kezedben. Ezt kihagytad a számításból, amikor erre a pályára mentél? Ha a bűnnek olyan súlya van, te halálos ítéletet is kérhetsz, nem? .. . Azért, mert egy vádlott kiugrik az ítélet elől az ablakon, és belehal, mert megreped a mája, te rögtön visszarettensz? És ha neked kötelességed a halálos ítéletet kérni, akkor mit csinálsz? Azt mondod: bocsánat, tisztelt bíróság, én inkább elmegyek virágkertésznek?

MIKLÓS A politikai pereket hagytam ki a számításból!... Egy ember féltékenységből leszúrja a feleségét, egy sofőr gázol és cserbenhagyja áldozatát, egy siheder kirabol egy öregasszonyt, vasutasok vagont fosztogatnak - tiszta ügy, a BTK ilyen és ilyen paragrafusa alapján ennyi és ennyi évre ítélhető. Tiszta ügy: ennyi kárt okoztál a társa-dalomnak ennyit fizetsz érte... De ebben a dzsungelben, amit politikának neveznek, ki ismeri ki magát? Hol van olyan műszerünk, amely megbízhatóan kimutatná, Szegedi mennyi kárt okozott a társadalomnak? Hol van? Bűnös-e egyáltalán? S ha igen, ő a bűnösebb-e vagy azok, akik idejuttatták? Vagy például Komlós. Gimnazista korom óta ismerem. Tudom, hogy nem akart kapitalizmust, biztosan tudom. Akkor mi a bűne?

LUCA Ne egyedül csináld ezeket a pereket.

MIKLÓS Úgysem egyedül csinálom. De a felelősség mindenképpen az enyém... Istenem, milyen egyszerű volt, amikor még a vagonfosztogatók ügyével foglalkoztam!

LUCA Akik aztán októberben kiszabadultak a börtönből, fegyvert szereztek, és le akartak veled számolni. Ha nem lógunk ki a szüleidhez, már özvegy lennék... Mért volt az olyan egyszerű?

MIKLÓS Ennél egyszerűbb volt.

LUCA Igaz. S még egyszerűbb volt vizsgázni az egyetemen. S a legegyszerűbb volt megszületni - mert az nem neked került erőfeszítésedbe, hanem az anyádnak.

MIKLÓS Ne légy ilyen igazságtalan. Mért beszélsz másról? Én a politikai perekről beszéltem.

LUCA Nem akarok én neked rosszat, Miklós. Jó, hát ne csináld. És akkor mi lesz?

MIKLÓS ***(megkönnyebbülten)*** Mi lenne? Tisztességes bűnügyekkel foglalkozom. Mint eddig.

LUCA De most más a helyzet. Nincs kenyér, nincs szén, nincs közbiztonság. Ilyen helyzetben elbocsátják az ügyészség kötelékéből azokat, akik nem segítenek a konszolidációban...

MIKLÓS *(tiltakozik)* Közönséges bűnözők most is vannak!

LUCA *(mintha nem hallaná)* Nem baj, legfeljebb elmész segédmunkásnak. Engem ismer-nek az Alukohóban, idővel talán el tudom érni, hogy irodai munkára osszanak be.

MIKLÓS Irodai munkára? ...

LUCA Én szeretlek téged, akkor is, ha trógerolsz. Egy kicsit majd összehúzzuk magunkat -- mondd már! Te se vagy elkényeztetve, én sem. És ha két ember szereti *egy*-mást, akkor minden nehézséget kibír . . . Igaz, ezt a szobát elveszik, mert ezt is az ügyészségtől kaptam, de hát... majd elmegyünk albérletbe. Ott is emberek élnek.

MIKLÓS *(hosszú szünet után, szégyenkezve)* Igazad van. Ne haragudj rám ... Csak időn-ként olyan gyönge az ember.

LUCA Egyedül... De mi ketten vagyunk, Miklós!

9. kép

Miklós szüleinek lakása. A színen id. Homoródi újságot olvas. Miklós anyja jön, kezében valami zöldség.

MIKLÓS ANYJA Volt a postás?

APA Volt.

ANYA Levél...?

APA Nem jött... De hallgass ide, mit ír az újság. „A Megyei Bíróság megkezdte Komlós Péter és kilenc társa bűnügyének tárgyalását. A vádat az ügy súlyosságára való tekintettel maga doktor Homoródi Miklós, a megyei főügyész képviseli." *(leereszti az újságot, hallgat)*

ANYA Mi az?

APA Nem tetszik nekem ez. Nem szeretem az ilyen dolgokat.

ANYA Milyen dolgokat?

LUCA *(sietve be)* Csókolom, kedves papa, kedves mama, hogy tetszenek lenni?

ANYA Mi csak úgy öregesen ... Miklós?

LUCA Köszönöm, jól van. Sokat dolgozik.

ANYA *(éllel)* Levelet sem ér rá írni.

LUCA Nem nagyon, mama. Azért jöttem személyesen.

ANYA Mivel jöttél? A u-es vonat már el-ment.

LUCA Kocsival. *(az Apa lesegíti Luca kabát-ját)*

ANYA A sofőr?

LUCA Kint van a kocsiban.

ANYA Hívjuk be. Hideg van kint.

LUCA Dehogy hívjuk, mama. Semmi köze hozzá, hogy én mit keresek itthon.

APA Hát ülj már le, lányom. Mi újság?

LUCA Hát, papa, megkaptuk a szolgálati lakást. Szép, kertes ház, három szoba meg a mellékhelyiségek. Nekem volt *egy* szobára való bútorom, de hát azzal nem lehet berendezni három szobát. Arra gondoltunk... ha a papa ki tudna segíteni .. .

APA Hm. Mennyire lenne szükség?

LUCA Harmincezerre. Legalább harmincezer-re ... Miklóssal kiszámítottuk, hogy egy év alatt vissza tudjuk fizetni.

APA *(a pipával van elfoglalva)*

LUCA *(kissé ingerülten)* Miklósnak három inge volt meg egy pizsamája, amikor odaköltözött hozzám. S milyen ingei? Mint a szita. Amikor először kimostam, kifőztem őket, szétmentek a vízben, nem maradt belőlük semmi, csak a gombok...

ANYA Hét éve nincs itthon. Azóta nem én mosok rá.

APA Én nem akartam, hogy a fiam tanuljon. Kijelentette, hogy tanul a saját erejéből. Ő nem kért tőlem, én meg nem adtam... Mért, én hogy kezdtem az életet, amikor huszonegyben hazajöttem a hadifogságból? Két hold földet kaptam az apámtól a bibicen, ahol nem termett semmi, csak lótetű ...

LUCA *(nagyzol)* Papa, azért a két hold földet maga is megkapta... *(túloz)* Miklós a megye második embere!... Ott a szép ház, üresen. Be kell rendezni, méghozzá nem is akármivel. A mi helyzetünkben mutatni is kell valamit. Jönnek hozzánk a megyétől, a minisztériumtól, külföldről... Hagyjam, hogy kiröhögjenek? ... Egy éven belül megadjuk.

APA Nem a pénz, lányom. Azt megkapod. Persze, *hogy* megkapod. Várj csak. *(hátramegy, előhozza a takarékbetétkönyvet, Lucának adja)* Akkor adjátok meg, amikor meg tudjátok adni. Ráér, míg Marika férjhez nem megy... Hanem...

LUCA Hanem?...

APA Nem akarok beleszólni a fiam életébe, látod, eddig sem szóltam bele, de ha szabad megmondani a véleményemet: nem kel-lett volna ezt a dolgot elvállalnia ...

LUCA Miért, papa?

APA Egy egész megye - hol fér el a Miklós vállán? Fiatal, mi tapasztalata van már? Kutyafüle... Nálunk azelőtt az volt szokásban, hogy bírónak csak tapasztalt, higgadt, családos, háborút járt, idősebb embert választottak meg. *(külön hangsúlyoz minden motívumot)*

LUCA ó, papa, hogy azelőtt és falun mi volt szokásban! Azóta teljesen megváltozott a világ... Ahelyett, hogy örülne annak, hogy a fia karriert csinált .. .

APA Ahelyett aggódom, mi? Régebben ismerem a fiamat, mint te, lányom.

IMRE *(belép, ünneplőben)* Jó napot kívánok ... Á, kezét csókolom! Láttam az autót, azt hittem, Miklós van itthon. *(olyan hamis a hangja, hogy a két öreg összenéz)*

LUCA Jó napot.

IMRE Be kell mennem a cukorgyárba. Valami nem stimmel az elszámolással. Nem tudna bevinni?

LUCA Dehogynem. Van még hely a kocsiban.

(öltözködni kezd) Szívesen maradnék még, kedves papa, kedves mama, de a sofőrt nem akarom annyira megvárakoztatni.

ANYA Mondtam, hogy hívjuk be.

LUCA Megmagyaráztam, mama, hogy nem lehet. Mi köze ahhoz. hogy nekem mi dolgom van itthon? Majd legközelebb behívjuk .. . Meg a kocsit is vissza kell vinnem.

APA Te tudod, lányom.

(Búcsúzkodás, Luca és Imre elmegy. A két öreg néz utánuk)

ANYA Már az ősszel együtt kujtorogtak az erdőben.

10. kép

Cella a börtönben. A színen Komlós. Miklóst most engedi be a börtönőr s bezárja mögötte az ajtót. Miklós kezében gépelt papírok.

MIKLÓS Szervusz. Péter.

KOMLÓS *(tartózkodó)* Szervusz.

MIKLÓS Megírtam a kegyelmi kérvényedet. Csak alá kell írnod. *(s nyújtja az ívet)* KOMLÓS *(nem nyúl érte, gúnyos)* Nem unod még, Miklós?

MIKLÓS Legalább olvasd el.

KOMLÓS Elhiszem, *hogy* jól összeszedted. Elhiszem, hogy remekmű. De nem írom alá.

MIKLÓS *(dühvel)* Ne pózolj, Péter, nem vagy a Hősök terén! Nincs hallgatóság! Filmhír-adó sincs... Az utolsó pillanatig fontosabb a szerep, mint az életed! Te állat! Az életedről van szó!

KOMLÓS Az életem! Az életem fölött nincs jogotok ítélkezni!

MIKLÓS Még mindig ezzel a rögeszmével jössz?

KOMLÓS Nincs jogotok, mert nem vagyok bűnös.

MIKLÓS Újabb érveid nincsenek?

KOMLÓS: Nem vagyok bűnös!

MIKLÓS *(leroskad az asztalhoz, halálosan fáradt)* Nem vagy bűnös?... Október huszonhatodikán a nemzeti bizottmány megyei elnöksége téged hízott meg, hogy a Határ-őrlaktanyát foglald el, és a határőrtiszteket fegyverezd le. Te a Hősök terén beszédet tartottál az összeverődött tömegnek, és beszédedben a Határőrlaktanyát a Borzalmak házának, a Rettenet Erődjének, a határőröket pedig rafinált gyilkosoknak, a magyar nép ellenségeinek nevezted. A tárgyaláson he-ismerted, hogy azelőtt sohasem jártál a Lak-tanyában, és azt hitted - mint ahogy úgy is volt -, hogy a határőrök feladata nemzeti határaink védelme, a beszédben mégis érzékletes képet festettél holmi kínzókamrákról, ezerwattos villanyégőkről, köröm alá bevert szegekről. A beszéd befejeztével a tömeg izzó hangulatban, antidemokratikus jelszavakat kiabálva vonult a Határőrlaktanyához, és másfél napig tartó szabályos ostrom után betört a laktanyába, s az ott szolgálatot teljesítő tiszteket kivégezte ... Így volt. Péter?

KOMLÓS Így... De ne mondd fel nekem az egész tárgyalást.

MIKLÓS Nem mondom fel, csak a halottakat akarom összeszámolni... A felbőszült tömeg a laktanyában tört, zúzott, szétrombolt mindent, és a tűzharc során ötvenen életüket vesztették, és több mint százan meg-sebesültek ... Felelős vagy értük?

KOMLÓS Ha nem én állok a tömeg élén, tikkor odaáll más. En is tanultam marxizmust. Miklós. „A személyiség történelmi szerepe"

MIKLÓS Október harmincadikán te bujtottad fel a tömeget, hogy ezt a fogházat foglalja el, és kiengedje a rabokat.

KOMLÓS A politikai foglyokat. Akiket Rákosiék ártatlanul csuktak börtönbe.

MIKLÓS A fogházban nem voltak politikai foglyok.

KOMLÓS Ezt mondjátok ti.

MIKLÓS Jó, nem mondjuk. Meggyőződtél róla, hogy vannak?! Átolvastad a börtön nyilvántartását?

KOMLÓS Nem volt rá időm, meg úgysem hittem volna egy szavát sem.

MIKLÓS A kiszabadult bűnözők felmérhetetlen és fel nem mérhető károkat okoztak. Felelős vagy ezért?

KOMLÓS Felelős vagyok.

MIKLÓS S mégis azt állítod, hogy nem érdemelted meg a halálos ítéletet?

KOMLÓS Mutass egyetlen forradalmat a történelemben, amely nem kívánt anyagi és emberáldozatot.

MIKLÓS De ez nem forradalom volt. Ez ellenforradalom volt!

KOMLÓS Látod, ez az egyetlen különbség közöttünk.

MIKLÓS Én mélységesen elítélem azt, amit csináltál... A kiszabadult bűnözők engem is el akartak tenni láb alól. De a barátom voltál. Ismerlek. Szeretnélek megmenteni. *(nyújtja az ívet)* Írd alá!

KOMLÓS Nem!

MIKLÓS *(könyörögve)* Átváltoztatják az ítéletet éietfogytiglanxa. Nyolc-tíz év múlva kiszabadulsz. Még akkor is fiatal leszel. Előtted lesz az egész élet, a legszebb férfikor.

Es akkor talán már erről a kérdésről is másképpen fogsz gondolkodni.

KOMLÓS Nem!

MIKLÓS Beleírtam. hogy tizennégy éves voltál, amikor deportáltak Auschwitzba. Előtte folyton azt hallottad, azóta meg hallani véled: piszkos zsidó, hazátlan bitang. Be akartad bizonyítani, hogy magyar vagy.

KOMLÓS Nem!

MIKLÓS Beleírtam, hogy te nem ellenforradalmat, nem kapitalizmust akartál, nem a Horthy-korszakot kívántad vissza. hanem a szocializmust akartad megjavítani.

KOMLÓS *(nem felel)*

MIKLÓS Emlékszel, Péter, amikor együtt laktunk a kollégiumban, és 1946. augusztus elsején, a hároméves terv indulásának napján éjfélkor riadót fújtunk, felkeltünk. csákányokkal, kapákkal felszerelve kivonultunk a Püspökerdőre, és reggelig utat építettünk a bozótban. Jelképezni, hogy mi ugyan fiatalok vagyunk és diákok, de az ország újjáépítéséből mi is ki akarjuk venni a részünket.

KOMLÓS Igen. S azóta elbozótosodott az egész ország. Ezt a bozótot akartuk októberben kiirtani.

MIKLÓS De ebben a bozótosban te diplomát szereztél, és főmunkatársa lettél egy újságnak.

KOMLÓS Ahol egyfolytában hazudnom kel-lett.

MIKLÓS *(célzatosan)* Akkor is hazudtál, ami-kor lelkendezve írtál arról, hogy Magyar-országon nálunk avatták fel az első alumíniumkohót?! ...

KOMLÓS *(hallgat)*

MIKLÓS Es arra emlékszel-e, hogy ötvenkettőben, a jogászbálon reggelig vitatkoztunk két velünk egyidős stricivel, mert azt mondták, ők röhögőgörcsöt kapnak a vastapsoktól Mi akkor még hittünk... S azt mondtad nekik reggel: "Sajnálhatjátok, nektek még ifjúkorotok sincs. Mi legalább valamikor utat építettünk a bozótban."

KOMLÓS *(gúnyos)* Azután nekünk is kinyílt a szemünk. Ötvennégyben már mi is más nótát fújtunk: „Majd dúdolunk egy új mesét, Fasiszta kommunizmusét."

MIKLÓS *(dühösen)* Azt hiszed, száz év múlva úgy fognak tanítani, mint Petőfit? A forradalom lánglelkű apostola! Huszonhat és fél éves korában életét áldozta a szent ügyért!

KOMLÓS (nem *felel)*

(szünet)

MIKLÓS *(feláll)* Itt hagyom. Hátha meggondolod magad.

KOMLÓS Ne hagyd itt!

MIKLÓS *(otthagyja, s meggörnyedt vállal ki-megy a cellából)*

11. kép

A főügyész szolgálati lakása, szépen berendezve. Luca - háziruhában - most engedi be lm-lét. Imre kiöltözött. Álltnak az ajtóban.

IMRE Miklóssal szeretnék beszélni. Felfedeztem egy embercsempészt.

LUCA Ne vicceljen.

IMRE Becsületszavamra.

LUCA Miklós nincs itthon.

IMRE Megvárom.

LUCA Nem tudja megvárni. Pesten van. Csak holnap jön haza.

IMRE Akkor magának mondom el. *(szünet)* Nem nagyon tudok bejönni még egyszer. Itt a tavasz, rengeteg dolgunk van a gazdaságban.

LUCA Hát ... Jöjjön be.

(Az előszobából bemennek a másik szobába)

LUCA Üljön le.

(Imre leül. Szünet)

IMRE Tudja, milyen szép maga?

LUCA *(felháborodva)* Szóval hazudott? Semmiféle embercsempészről nem tud?

IMRE Hazudtam. Látni akartam magát. LUCA Rendben van. látott. Most már menjen el.

IMRE Semmit nem csinálok, sőt, semmit nem is kívánok, amit maga nem akar. De ne küldjön el!

LUCA *(haragosan hallgat)*

IMRE Fél tőlem?

LUCA *(kikéri magának)* Dehogy félek!

IMRE De én félek magától... Kösse össze a kezemet.

LUCA Jó. *(elmosolyodik s egy spárgával, vagy sállal jó erősen összeköti Imre kezét. Aztán visszahátrál az ablakhoz. Imre ül.)*

IMRE Tudja, milyen szép maga?

LUCA Ezt már mondta. Ezt már annyian mondták.

IMRE Az én nagymamámat is Lucának hívták. Azóta se találkoztam senkivel, akinek Luca lett volna a neve. Pedig milyen gyönyörű név. Tudja mit jelent: fény, világosság .. .

LUCA *(gúnyos)* A lexikonban olvasta?

IMRE Az ősszel, néhány nappal azután, hogy megismerkedtem magával, disszidálni akartam. Aztán azt mondta bennem egy hang: most mennél cl? Hiszen most már a te éjszakádba is bevilágít agy fénysugár!

LUCA Ezért maradt itthon?
IMRE Ezért. Szeretem magát.
LUCA Nem igaz. Csak kíván.
IMRE *(előrenyújtja összekötözött kezét)* Nem elég ez? Akkor próbáljon ki. Ígérje meg, hogy tíz év múlva az enyém lesz. Tíz évre eltűnök, és tíz év múlva jelentkezem... a jussomért. *(elindul az asszony felé)* Szeretem magát.
LUCA *(nem menekülésszerűen, de ellép előle)* Megígérte!
IMRE Nézze, az én életemet elrontották. Ifjúságom legszebb éveit nem az egyetem padjaiban, nem szép asszonyok karjában töltöttem, hanem munkaszolgálaton. Ott hallottam egy dalt. Nem untatom?
LUCA Mondja csak.
IMRE Nyomorúság az életem,
A sok adót fizetgetem,
A sok adóm terhe alatt
Házgerendám majd leszakad.
Így nékem nem édesanyám,
Ez a haza, csak mostohám.
Megváltozik majd egészen,
Isten tudja, mikor lészen ...
Hát nem változott meg. Énnekem itt fű nem terem, ezután sem. Minden jól felfogott érdekem arra késztetett, hogy disszidáljak .. . Nem tudtam elmenni. Éjjel-nappal magát láttam. *(megint közeledik az asszonyhoz)* A szemét. A szemhéját. A száját. A nyakát. A mellét... A nevét láttam, Luca: a fényt… Mi lehet olyan fontos, mint maga? A szabadság? A karrier? Az élet? Maga mindennél több!
LUCA Istenem! *(s odanyújtja a száját)*
(A fény kialszik, majd világos. Ziláltan állnak)
LUCA De... de most már menj!.. .
(Az előszobában Imre felveszi a kabátját s magához szorítja az asszonyt)
IMRE Tudod, mit érzek most? Győztem, legyőztem a sorsot!
LUCA Nem igaz! *(s zokogni kezd)*
IMRE Megbántottalak? Ne haragudj!
LUCA Hagyj békén Csak arra kellek! Kárpótlásnak! Neked is. Mindenkinek!
IMRE De hát… van ennél több?
LUCA Van! Képzeld el. van! Egy nőnek nemcsak teste van. De nektek csak az kell. Rohadt, önző férfiak. Dögöljetek meg, ahányan csak vagytok ... Gyűlöllek! Soha többé nem akarlak látni!
IMRE *(átöleli, gúzsba köti a testével)* Megtaláltam végre az én világosságomat. Mit gondolsz, kiengedlek a kezemből? Soha! Az enyém vagy, érted? Amíg a mozdulatomra felel a bőröd, amíg érzem, hogy szeretsz, addig nem engedlek el. Érted?
LUCA *(zokog)* De én Miklóst szeretem!

Függöny

MÁSODIK RÉSZ

1. *kép*

Kórház. Az egyik oldalon Csukai rendelője, a másikon a betegszoba, ahol a sebesült sofőr fekszik. Luca félmeztelenül ül a műtőben, doktor Csukai fertőtleníti, ragasztja rajta a zúzódásokat.

LUCA *(a kiállott izgalmaktól feltűnően élénk)* Tudja, doktor úr, mi volt az első gondolatom, amikor felborult velünk az autó? Mi lesz, ha le kell vágni a két lábamat? Isten bizony, ez volt az első gondolatom. Mit csináltam volna én láb nélkül? *(az orvos a homlokát ragasztja)* Nem fog meglátszani, doktor úr? Nem fog nagyon meglátszani a helye?
CSUKAI Ha arra gondol, nem fogja-e elcsúfítani az arcát, nos, asszonyom, biztosíthatom, a maga szépségének semmi nem tudna ártani.
LUCA *(kissé zavarba jön, s felhúzza mellére a derékig leengedett kombinét)*
CSUKAI Van szépség, amely sokkal szervesebb annál, semhogy egy megváltozott vonás átalakítsa. A maga szépségét pontosan ilyennek képzeltem.
LUCA *(csodálkozva)* Képzelte?! ... Minek alapján?
CSUKAI A hangja alapján.
LUCA A hangom?...
CSUKAI Egyszer már beszéltünk telefonon ... „Lehullott a hó"... Nem emlékszik? LUCA *(nem valami kellemes élmény)* Maga az a... doktor Csukai?
(Az ajtót feltépik, Miklós robban be rajta. Ahogy meglátja a feleségét élve, kezét zakatoló szívére szorítja, s hirtelen kitámolyog a műtőből. Luca ijedten néz utána - Mik-lós!... - most húzza fel a kombiné ját - s mozdul, hogy utána menjen. Az orvos visszatartja)
CSUKAI Várjon. Nem vagyunk még készen. Tetanuszoltást mikor kapott utoljára? LUCA A mentőkocsiban ... *(s nyugtalanul nézi az ajtót)*
(kis szünet)
CSUKAI Ő a férje?
LUCA Igen… De hova tűnt?
CSUKAI Meglepően fiatal ... megyei főügyésznek.
LUCA *(éllel)* Nem muszáj mindenkinek végigjárni a szamárlétrát!
CSUKAI No, természetes .. .
MIKLÓS *(jön vissza, feldúlt, sápadt)* Ilyen se történt velem gyerekkorom óta. Epét hánytam az idegességtől. *(Lucához lép, egy ujjal, nagyon gyengéden megérinti a haját)* Nem éltem volna túl, Luca.
LUCA Drágám, nincs semmi baj. Látod, nincs semmi baj. A doktor úr .. .
(kezet fognak)
CSUKAI Doktor Csukai.
MIKLÓS Doktor Homoródi. Doktor úr, maga is úgy találja, hogy nincs semmi komoly baj?
CSUKAI A röntgen nem mutatott ki sem törést, sem belső vérzést. Ez a néhány horzsolás ... Hihetetlenül szerencsés baleset, ami a kedves feleségét illeti.
MIKLÓS Horváth?
LUCA Ki az?
MIKLÓS A sofőr.
LUCA Ja, ő is él.
MIKLÓS Hát én majd felnégyelem!
LUCA Eltört valami a hátában. A mentőkocsiban egyfolytában nyöszörgött, *hogy „rázˮ*, pedig nem is a hordágyon feküdt, hanem a mentős tartotta a karjaiban ... Elég annak a maga baja.
MIKLÓS *(kérdően néz az orvosra)*
CSUKAI Igen, sajnos. Megbocsátanak, meg is nézem. *(el)*
MIKLÓS *(átöleli a feleségét,* ***csókokkal*** *halmozza el)* Hol fáj? Itt? Itt? Itt is? Istenem, Luca, már láttalak kiterítve. Nem éltem volna túl. Nem éltem volna túl. Minek éljek én nélküled?
LUCA Nyugodj meg, Miklós, nincs semmi baj.
MIKLÓS *(hirtelen ingerült lesz)* De lehetett volna! Minek kell neked minden szíre-szóra Pestre menned?
LUCA Te adtad oda reggel a kocsit.
MIKLÓS Persze. Csak kicsit sokba kerül nekünk egy ilyen szeszély. Egy törött gerinc, egy törött Volga, néhány zúzódás ... és nekem...
LUCA Úgyse járunk sehova! A főbíróék minden szombaton kimennek Cikola-szigetre. Sofőröstül. Kövecsesnek, az igazgatónak a Duna-kanyarban van nyaralója. A megyei elvtársakat egész ősszel meg télen hordja a szolgálati kocsi vadászni… Én, ha egy hónapban egyszer felruccanok Pestre, már az is baj? Hát lehet valami rendes holmit kapni ebben a sárfészekben?
MIKLÓS *(duzzogva)* Na jó. Nyugodj meg. Szeretlek én így is, mindenhogyan. *(magához vonja, megcsókolja)*

2. *kép*

Kórházi betegszoba. A sofőr ***fekszik*** *az* ***ágyon.*** *Az Ápolónő jön be, a Nyomozóval.*

ÁPOLÓNŐ Itt vannak a rendőrségtől. *(a Nyomozóhoz)* Kérem, ne sokáig zaklassa a beteget. *(el)*
NYOMOZÓ *(leül, jegyzetfüzetet vesz elő)* Legyen szíves, mondja el, hogyan történt a karambol.
SOFŐR Reggel hét órakor indultunk Buda-pestre. A főügyész elvtárs feleségét vittem. Tizenegy órakor érkeztünk a Belvárosba. Egy csemege üzlet előtt megállított, azt mondta, várjam meg, rögtön indulunk vissza. Vett egy kiló paradicsomot ...
NYOMOZÓ Micsodát?
SOFŐR Paradicsomot. Beült a kocsiba és elindultunk visszafelé.
NYOMOZÓ Paradicsomot?... Márciusban? ... Száz forint egy kiló paradicsom. SOFŐR Lehet.
NYOMOZÓ *(csettint)* Ilyen nagylábon élnek a főügyészék?! ... *(hirtelen)* Honnan tudja, hogy paradicsomot vett?
SOFŐR Mert megkérdezte: hova tegye ezt a paradicsomot, nehogy összepiszkítson valamit ... Szóval, elindultunk hazafelé ...
NYOMOZÓ Egy kiló paradicsomért mentek fel Pestre?
SOFŐR Miért?
NYOMOZÓ Máskor is fel szokta vinni a főügyész elvtárs feleségét?
SOFŐR Hogyne. Elég sűrűn.
NYOMOZÓ Milyen ügyben?
SOFŐR Varrónőhöz például… Vagy cipőt venni… Volt úgy is, hogy csak a kirakatokat nézegette a Váci utcában. NYOMOZÓ Megáll az ész! ... Folytassa. SOFŐR Útközben véletlenül észrevettem, hogy a visszapillantó tükör úgy áll, hogy éppen a

főügyész elvtárs feleségét látom benne, Néhányszor belepillantottam és észrevettem, hogy ő is engem néz a tükörben. Hosszú kilométereken keresztül néztük egymást a tükörben. Aztán nem tudom, hogyan történt ... egy kanyarban belefordultunk az árokba.

NYOMOZÓ *(kis szünet után)* Kész?

SOFŐR Kész.

NYOMOZÓ No, ne vicceljen. Ezt akarja maga beadni nekünk?

SOFŐR Hogyhogy beadni? .. .

NYOMOZÓ Nem volt maga részeg?

SOFŐR Dehogy voltam. Két éve dolgozom az ügyészségen, azóta nem ittam egy kortyot sem. Bárkitől megkérdezheti.

NYOMOZÓ Az út sem volt síkos ... Nahát, ez ... ez... A gépkocsivezető és a nagyságos asszony szemeztek a visszapillantó tükörben. Ezért tört össze egy kocsi és egy gerinc.

SOFŐR Így történt. Nem tudok mást mondani.

NYOMOZÓ Mégis, hogy gondolta maga, hogy a főügyész elvtárs feleségével szemezni lehet?

SOFŐR Mondtam, hogy két éve dolgozom az ügyészségen. Láttam egyet s mást. NYOMOZÓ Például? .. .

SOFŐR *(nem akar felelni)*

NYOMOZÓ Na lám, semmit se tud. Maga egész egyszerűen nem figyelt az útra. Hány betétlapját vették már el?

SOFŐR Hetenként kétszer a régi főügyész elvtársat vittem hozzá, és vártam a ház előtt néha éjjel kettő, három óráig. *(a Nyomozó mohón jegyez)* Egyszer a Balatonra vittem egy társaságot, iddogáltunk egy pincében, és láttam, hogy a nagyságos asszony és az Alu-kohó főmérnöke eltűnnek a házban ...

(Csukai és az Ápolónő be)

ÁPOLÓNŐ *(szigorúan)* Megkértem, hogy ne zaklassa sokáig a beteget.

NYOMOZÓ *(felugrik. a zsákmánnyal)* Kérem, éppen befejeztük. Jobbulást kívánok. *(el)*

CSUKAI *(vizit-hangon)* Hogy vagyunk, hogy vagyunk?

SOFŐR Doktor úr, meg fogok gyógyulni?

CSUKAI Persze, hogy meg fiam. Három hónapig gipszben leszel, aztán éppúgy járhatod a csacsacsát, mint ezelőtt.

SOFŐR És mondja... *(lehalkítva a hangját)* Szexuális életet is tudok majd élni? CSUKAI Persze, hogy tudsz fiam. *(távozóban)* Csak nem ezzel a nővel.

3. kép

Homoródiék lakása. Luca dudorászva tesz-vesz valamit -- mondjuk, a könyveket rendezi a polcon, Miklós ül a fotelban, imitálja az újságolvasást, de mögüle a feleségét figyeli. Csendesen szálal meg, de tele van feszültséggel.

MIKLÓS Luca!

LUCA Tessék.

MIKLÓS Milyen embernek tartottad Szegedit?

LUCA *(csodálkozva)* Hogy jut ez eszedbe?

MIKLÓS Nos? .. .

LUCA A főnököm volt.

MIKLÓS Más nem?

LUCA *(közelebb megy)* Valami bajod van Miklós?

MIKLÓS Azt beszélik, hogy te meg Szegedi...

LUCA *(megkönnyebbül)* Emiatt lógatod az orrod? Beszélik...? Tudod, egy kisvárosban mit összebeszélnek? Az emberek egyet-len szórakozása, hogy turkálnak a többiek magánéletében ... Látszik, Miklós, hogy te még csak Pesten éltél vagy falun. A kisváros? ... A legocsmányabb képződmény, amit egy emberi közösség ez ideig létre tudott hozni.

MIKLÓS Azt is beszélik, hogy te meg az Alukohó főmérnöke...

LUCA Azt nem beszélik, hogy én meg a sarki rendőr, hogy én meg a gázóra-leolvasó, hogy én meg a masszőr az uszodában. hogy én meg a... Nem érzed, Miklós, milyen nevetséges ez?

MIKLÓS *(komor marad)* Fütyülök az unatkozó úriasszonyok pletykáira. Ezt egy rend-őrségi kihallgatáson mondták.

LUCA Kicsoda? Szegedi? .. .

MIKLÓS A sofőr.

LUCA Milyen sofőr?

MIKLÓS Aki eltörte miattad a gerincét.

LUCA Miattam? .. .

MIKLÓS Szemeztél vele a visszapillantó tükörben, fogva tartottad a tekintetét, ezért vesztette el uralmát a jármű fölött.

LUCA *(felháborodva)* Hazudik! Csak nem hiszed cl, Miklós?

MIKLÓS Akkor mért mondja a sofőr? Mi oka van rá, hogy ezt állítsa?

LUCA Nem tudom .. Félrebeszélt.

MIKLÓS En sem tudom. Pedig ezt valakinek tudnia kell.

LUCA Talán az egyik fele igaz a dolognak. Talán tényleg tetszettem neki, s valóban nézegetett a tükörben, ezért hajtott bele az árokba. De amit rólam állít... vagy rossz-indulat, vagy képzelődés.

MIKLÓS *(változatlanul komor)* Ez a fiú eltörte a gerincét. Mi oka van azt állítani, hogy miattad történt, ha nem miattad történt?

LUCA *(türelmetlenül)* Miklós, te tényleg ennyire nem ismered a férfiakat? Ha egy férfi azt állítja egy nőről, hogy a szeretője volt, akkor mérget vehetsz rá, hogy nem igaz. Mert ha tényleg a szeretője volt, akkor nem beszél róla. Tartozik ennyi tisztelettel a nő jó hírének.

MIKLÓS Te meg, úgy látom, túlságosan is ismered a férfiakat.

LUCA Eddig még nem tettél szemrehányást azért, mert nem szűzen mentem hozzád feleségül.

MIKLÓS Hány szeretőd volt előttem?

LUCA Hülye!

MIKLÓS Hány szeretőd volt?

LUCA Nevetséges vagy ebben az Othello-szerepben!

MIKLÓS Ahány férfira ránézek, annyiszor jut eszembe: biztosan ez is feküdt már a feleségem ágyában!

LUCA *(tüntetően nem felel)*

MIKLÓS Ragad ez a város a mocsoktól! Ragad!

LUCA Helyeztesd fel magad Pestre! *(csengetés)*

MIKLÓS Ki az ördög... *(lassan kimegy s Komlós bácsival tér vissza)* Tessék, foglaljon helyet. Komlós bácsi.

KOMLÓS BÁCSI *(állva marad)* Csak azt akarom megköszönni, hogy elpusztította a fiamat! *(szeméből könnyek szivárognak)* Vagy inkább a kedves őnagyságának köszönöm. Hiszen ha ő nem fekszik olyan jól. maga nem lenne itt élethalál ura.

MIKLÓS *(kínban)* Komlós bácsi tudja, hogy nem én hoztam az ítéletet. Az ítéletet a bíróság hozta.

KOMLÓS BÁCSI De a vádat maga emelte. A bizonyítékokat maga gyűjtötte össze. Az ítéletet maga javasolta... Amikor gimnazista korukban nálunk tanultak a verandán, nem gondoltam volna, hogy ...

(szünet)

Tegnap temettük. *(hogy Miklós megint nem felel, lassan kimegy)*

(szünet)

LUCA Szörnyű!

MIKLÓS Ez a gyűlölet meg ellenszenv ... Ez kíséri a munkánkat!

LUCA Az biztos, hogy nem éppen kellemes intézmény az igazságügy.

MIKLÓS Tárgyalásaink nyilvánosak. bárki részt vehet rajtuk, Komlós bácsit is többször láttam. Nyugati újságírók is részt vesznek a tárgyalásokon. Mégis azt bömbölik a nyugati rábiók, hogy „börtöneink még se voltak ilyen tömöttek". S persze uszítják el-lenünk a belső közvéleményt... *(tulajdonképpen Komlós bácsival vitatkozik most)* Mintha mi jókedvünkből tartóztattuk volna Ie az embereket. Holott a körülmények kényszerítettek rá bennünket. Az országban egy-szerűen nem akart helyreállni a rend. Márpedig egy felkavart ország Európa közepén világháborús gócpontot jelent. Vártuk volna meg, amíg kitör a háború?

LUCA Miklós, én tudom, hogy ez valóban rettenetes egy apának. de... tehettél mást?

MIKLÓS Ez a Komlós ... Soha nem szerettem. Mindig pózoló, ripacskodó majomnak tartottam. Un voltam a Diákszövetség városi titkára, ő meg a helyettesem. Teletűzdelte a beszédeit versekkel. *(karikíroz)* „De Tűz és Tűz! És ifjú testvéreim, jaj, a Tüzet ne hagyjátok kihalni! Az Élet szent okokból él-ni akar S ha 'Magyarországra dob ki valakit, Annak százszorta inkább kell akarni!" Még Adynál is több nagybetűt használt! Tipikus hordószónok... S mégis: én többet tudtam erről az emberről, mint amennyit a tárgyaláson figyelembe vehettem.

LUCA Ne gyötörd magad, Miklós. Tudtál volna mást csinálni?

MIKLÓS *(nagy szünet után)* Mint megyei főügyész, nem... De mit mondott ez az ember? Ha te nem lennél, én sem lennék főügyész?

LUCA Látod, megint a kisváros, a pletyka! Alattomos, rosszindulatú, mint a rozsda .. . Ne gondold, Miklós, hogy nincsenek irigyeid!

MIKLÓS A sofőr ... A sofőr csak nem irigyel?

LUCA Nem. Ő félrebeszél. Vagy egyszerűen meghamisították, amit mondott... *(hirtelen ötlettel)* Tudod mit. Miklós? Hallgattasd ki még egyszer azt a fiút. De ne valami csámcsogó papuccsal, hanem egy komoly, szigorú emberrel ... Jó ...? Csak hogy megnyugodj.

MIKLÓS Jó.

LUCA Mert ilyen alapon a ruhámra is féltékeny lehetnél, mert a bőrömhöz ér.

MIKLÓS Féltékeny is vagyok... *(kigombolja Luca nyakán a ruhát, és mohón csókolgatni kezdi. Luca diadalmasan mosolyog: tudja, hogy győzött)*

4. kép

Kórház, a sofőr betegszobája. A sofőr fekszik az ágyban. Kora reggel van, az Ápolónő eteti a béna fiút.

ÁPOLÓNŐ Na még ezt a falatot… Én elhiszem, hogy nincs étvágya kedvesem, de muszáj. Hogy akar meggyógyulni?
SOFŐR *(sötéten)* Nem fogok meggyógyulni! Meg fogok dögleni!
ÁPOLÓNŐ Ej, ej, hogy beszélhetünk így? Ha valaki csinos és fiatal…
(Luca lép be sietve, elegánsan, kezében selyempapírba csomagolt sütemény)
LUCA Jó napot.
ÁPOLÓNŐ Csókolom, nagyságos asszonyom.
SOFŐR *(kissé megszeppenten)* Jó napot. LUCA *(az ajtóba hívja az Ápolónőt, papírpénzt dug a markába)* Nővérke! Meg tudná oldani, hogy fél óráig ne zavarjanak bennünket? Senki. Se bentről, se kintről.
ÁPOLÓNŐ Hogyne. Majd itt maradok a folyosón. *(el)*
LUCA Köszönöm. *(az ágyhoz lép. Nyájas)* Hogy van, kedves Horváth?
SOFŐR Nagyon jól vagyok. Csak éppen nem tudom mozdítani a lábamat.
LUCA Az orvosok mit mondanak?
SOFŐR Biztatnak.
LUCA Nem is szabad csüggedni. Az orvostudomány ma már olyan fejlett… Szereti az édességet? *(leteszi a csomagot, esetleg leül)*
SOFŐR Köszönöm.
(kis szünet)
LUCA Szép képet festett maga rólam, Horváth. Mivel érdemeltem én ezt? Mikor bántottam én meg magát? Kihasználtam talán? Agyonhajszoltam? Valahányszor együtt voltunk, nem fizettem ki az ebédjét?
SOFŐR *(zavartan)* Én csak az igazat mondtam.
LUCA Az igazat? ... Magának egy véletlen az igazság? Hiszen megtörténhetett volna, hogy én is eltöröm a gerincemet, nemcsak maga. Az is megtörténhetett volna, hogy csak én töröm el a gerincemet, és maga ül itt az ágyam szélén.
SOFŐR Aki elöl ül, annak mindig veszélyesebb.
LUCA De aki elöl ül, az a szakember, nem? Az vezet. Neki kell tudnia, mit szabad egy robogó autóban csinálni és mit nem… Ha teszem azt, én hátul csókolózom valakivel, és maga azért bámul a tükörbe, akkor kisebb a maga vétsége? *(szünet)* Mire volt ez jó, Horváth?
SOFŐR Annyira kétségbe voltam esve ... Akkor tudtam meg, hogy megsérültek a láb-idegek.
LUCA Es az mire volt jó, hogy maga egy évvel és másfél évvel ezelőtt kikkel és hol látott? Mi köze ennek a mostani balesethez?
SOFŐR *(kínban)* Semmi... Igazán semmi .. . De nem akarták elhinni ...
LUCA Gondolja, hogy a bíróság majd elhiszi? *(bűbájos mosollyal)* ...Van bizonyítéka? SOFŐR Bíróság? .. .
LUCA Hát mit gondol, az összetört kocsit kivel téríttetik meg? Vagy azt hitte, egy vacak Volga miatt nem fogják felelősségre vonni?
SOFŐR *(kétségbeesve)* Nem elég, hogy összetörtem a gerincemet?
LUCA A gerincét majd meggyógyítják, aztán semmi akadálya nem lesz, hogy lecsücsülje a társadalmi tulajdonban okozott kárt. *(hatásos szünet)* Hogy lehetett olyan szerencsét-len, hogy elismerte: a maga hibájából történt a baleset? Mert maga nem az utat nézte, hanem a tükröt?…
SOFŐR *(dermedten hallgat)*
LUCA *(jóindulatúan)* Mért nem mondta azt, hogy fékhiba történt?
SOFŐR Fékhiba? ...
LUCA Kanyarban voltunk, csökkenteni akarta a sebességet, de a fék nem engedelmeskedett. Elszakadt, vagy mit tudom én.
SOFŐR *(kezdi érteni)* Fékhiba?… Ha egy szakember ránéz, rögtön tudja, hogy nem igaz.
LUCA *(jelentősen) A* szakembert bízza rám.
(nagy szünet)
SOFŐR Maga nagyon jó hozzám, nagyságos asszony.
LUCA *(feláll, készülődik)* Emberek vagyunk.
SOFŐR *(utánaszól)* És a múltkori vallomásom?
LUCA Lázas volt, nem tudta, mit beszél. Jobbulást, kedves Horváth! *(el)*
ÁPOLÓNŐ *(visszatér, ironikusan) A* reggelit otthagyta... Na... megnézzük, mit hozott a „nagysága"? *(kibontja Luca csomagját)*
SOFŐR Ugye, milyen csodálatos nő? .. .
ÁPOLÓNŐ *(ironikusan)* Igen ... *(szünet)* De tudja, mit szoktak erre mifelénk mondani? A fonódában nők dolgoznak, nagy n-nel, nagy ő-vel, de főleg nagy k-ával.

5. *kép*

Hamoródiék lakása. Luca most ér haza, kezében csokor virág és egy üveg konyak. Meg-lepetést készít elő. Az asztalon gusztusosan el-rendezi a virágot, poharakat készít elő stb. Közben zenét kereshet a rádión.

MIKLÓS *(szintén jókedvűen érkezik, kezében aktatáska)* Szervusz. *(megcsókolják egymást. Az asztalra)* Hát ez?
LUCA Néha kell egy kis kikapcsolódás.
MIKLÓS Érdekes. Milyen egyet gondoltunk.
(az aktatáskából elővesz egy üveg konyakot. Nevetnek) Milyen igazad volt, Luca. A sofőr visszavonta a vallomását.
LUCA Ne is beszéljünk róla, Miklós. Az egész nem ér meg annyit. *(tölt a poharakba. Koccintanak. Luca elgondolkodva)* Azóta nem ünnepeltünk semmit. Emlékszel?
MIKLÓS Sokat dolgoztam. Állati sokat dolgoztam azóta.
LUCA Együnk-meg-igyunk-meg-mindent! *(lehajtja a poharat)* Éljenek az indiánok!
MIKLÓS Éljenek! *(tréfába rejtve)* De azért a potlachot ne vezessük be nálunk… Semmi kedvem odaadni másnak még egy napra sem, ami az enyém.
LUCA Miklós! Még mindig nem nyugodtál meg?
MIKLÓS Jaj, dehogynem. Ne haragudj.
LUCA Micsoda hülye gyakorlat az, hogy közvetlenül a baleset után kihallgattok egy embert, akinek eltört a gerince? Láza is van, sokkot is kapott a karamboltól, azt sem tudja, mit beszél. Mért nem várjátok meg, amíg egy kicsit magához tér.
MIKLÓS Igazad van, meg kellene várni. Olyan egyszerű lett minden. Fékhiba! *(elgondolkodva)* Kicsit nehéz volt ez a hat hó-nap. Szokatlan munka, szokatlan felelősség. Néha úgy érzem, kilógnak az idegeim, és több méteres körzetben vonszolom őket magam után.
LUCA Pihenned kellene ... Ne menjünk el a Magas-Tátrába? Olyan boldogok voltunk ott.
MIKLÓS Gondolod, hogy lelakhatjuk a Grand Hotelben azt az egy hetet, amit az ellenforradalom hírére otthagytunk? *(nevetnek)* Most nem lehet. Még mindig nem lehet. Ez az átkozott ötvenhat nem akar befejeződni! *(elkomorodik)*
LUCA Mitől lettél rosszkedvű?
MIKLÓS Emlékszel Szalai Imrére?
LUCA *(nem tudja Imre családi nevét)* Ki az?
MIKLÓS Az a szomszéd legény. Imre. Akivel vadászni voltál. S találkoztatok egy disszidenssel, aki megjósolta az ellenforradalom bukását. Emlékszel?
LUCA *(dermedten)* Igen.
MIKLÓS Gondoltad volna, hogy embercsempész?
LUCA Embercsempész? ...
MIKLÓS Ma kaptunk feljelentést... Nehéz elhinni, de ha a puskájára gondolok ... meg a szavaira... Meg a múltjára... Túlságosan logikus a dolog ... Az a disszidens lehetett az első, akivel te is találkoztál.
LUCA *(dermedten)* Elfogtátok?
MIKLÓS Imrét? Nincs bizonyítékunk. Egy vallomás nem bizonyíték.
LUCA S mit fogtok csinálni?
MIKLÓS Amit ilyenkor szokás: megpróbálunk bizonyítékokat szerezni... Én legszívesebben figyelmeztetném ezt a marhát... Szerencsétlen fiú! Rákosiék alaposan elrontották az életét, most, amikor tiszta lappal indulhatna, ő rontja el a saját esélyeit .. .
LUCA *(reménykedve és haragosan)* Ezért nem utazhatunk a Magas-Tátrába?
MIKLÓS Ezért. Ha lebukik, szeretnék segíteni rajta, amennyire csak lehet.
LUCA *(mint akinek most jutott eszébe valami, hirtelen felugrik)* Szent Isten! Elfelejtettem, hogy engem ma este vár a varrónőm! *(készülődni kezd)*
MIKLÓS *(megbántva)* Csak nem mész most el?
LUCA Muszáj! Tudod, milyen háklis a Fogl Bözsi. Ha ma nem megyek próbára, csak egy hét múlva vesz újra elő.
MIKLÓS De hát… ma este ünnepelni akartunk.
LUCA *(csitítóan)* Sietek, drágám. Egy óra múlva itthon vagyok. *(gyorsan megcsókolja és elsiet)*
MIKLÓS *(utánakiabál)* Csókoltatom a Fogl Bözsit! *(öntene magának, megnézi a két kis poharat, elővesz egy nagyot, teleönti konyakkal)* A mindenségit! *(felhajtja, és a poharat lecsapja az asztalra)*

6. kép

Miklósék lakása, az előszoba és a nappali.

LUCA *(ül a fotelban és telefonál)* Bent kell maradnod, Miklóskám? Csak nem amiatt az ügy miatt, amiről tegnap beszéltünk? ... Amiatt drágám, ne izgasd magad!… Szervusz, siess, édesem! *(leteszi a kagylót, elnyúlik a fotelban. Éles csengő, Luca kimegy, nyitja az ajtót, amelyen Imre lép be, illetve Luca valósággal beráncigálja, de nem engedi beljebb, ott maradnak szorosan az aj-tóban, Imre kezében irattáska)* Nem kaptad meg az üzenetemet? Megüzentem, hogy disszidálj.
IMRE De megkaptam ...
LUCA Hát akkor ...? Megőrültél? Azt hittem, már Bécsben vagy.
IMRE Gyere el velem, Luca. Menjünk együtt!
LUCA Hogy gondolod? Tudod jól, hogy Miklóst szeretem.

IMRE Tudom… De meg kellett próbálnom.
LUCA Mért csináltad ezt, Imre?
IMRE Terheltelek én valaha is a gondjaimmal? Egy nő nem arra való, hogy az ember rá-rakja a gondjait. Megvolt rá az okom .. . hidd el.
LUCA Elhiszem ... De most már menj. Mik-lós bármelyik pillanatban hazaérhet.
IMRE *(nyújtja a fekete irattáskát, amely akkora csak, mint egy nagyobb könyv)* Száz-ezer forint. Neked akarom adni, Luca. Nem azért, mintha meg akarnálak fizetni ... ugye, nem értesz félre? De mit csináljak vele? Kanadába megyek, mit csináljak én ott a forinttal?… Ugye, elfogadod?
LUCA Jaj, Imre ...! Hogy képzeled?
IMRE Dobjam inkább a csatornanyílásba? ... Valamire csak fel tudod használni, nem? .. . És néha majd gondolsz rám… Ugye, elfogadod?
LUCA Nem tud róla senki?
IMRE Senki! Senki a világon!
(Kívülről zaj hallatszik, Imre gyorsan az asszony kezébe teszi a táskát, ugyanakkor megcsókolja s kifordul az ajtón. Luca egy pillanatig áll még az ajtóban, aztán ráfordítja a kulcsot, bemegy a belső szobába, körülnéz, s a könyvespolcon a könyvek közé dugja a táskát. Úgy néz ki, mintha az is könyv lenne)

7. kép

Az ügyészség irodája. Miklós az asztalnál ül, vele szemben Imre.

MIKLÓS Imre, cigaretta? .. .
IMRE *(mohón rágyújt)* Átkozott pechem van, mint egész életemben. Az utolsó száz méteren fogtatok el.
MIKLÓS Mért kellett ilyen esztelenséget csinálnod, Imre?
IMRE Ti kényszerítettetek rá!
MIKLÓS Mi ...?
IMRE Igen. Ti tettétek tönkre az életemet!
MIKLÓS De hát Imre ...
IMRE Talán nem? Nem vettetek fel egyetem-re. *(az ujjain számolja)* Internálótáborba csuktatok. Kuláklistára tettétek a szüleimet. Ötventől ötvenhatig nyomorogtunk. A szó szoros értelmében nyomorogtunk, mert mindenünket elvitt a beszolgáltatás. És miért? Csak mert a két háború közt szorgalmas, igyekvő, dolgos ember volt az apám. Nem itta el, nem kártyázta el, nem herdálta el, hanem a fogához vert minden garast .. . Te, Miklós! A felvételi vizsgámat az egyetemre soha nem felejtem el. Félkörben ült a felvételi bizottság. Voltak vagy nyolcan, én meg egyedül. Egy-két évvel voltak idősebbek, mint én. Nem volt azok közt egyet-len paraszt sem. Messziről bűzlött róluk a papájuk gyára, a fehér gyerekszoba, a nörsz, a zongora - bár iszonyú topisnak akartak látszani, olyan ruhában én a ganét sem vittem volna ki a határba. Mennyi földje van az apámnak? - kérdezték. Harminc hold. Erre összenéztek, mintha azt mondtam volna, hogy az apám az Eszterházi herceg, és kilencszázezer holdunk van. Azt mondta az egyik, a Horthy-korszakban nem lehetett tisztességes úton vagyont gyűjteni ... Vagyon!… Nem is tisztességes úton gyűjtötték, mondtam nekik, mert az nem tisztességes, hogy megkoplalták maguk, és meg-koplaltatták a gyerekeikkel is, kizsákmányol-ták magukat is meg minket is. Mondja, kérdezte valamelyik, evett maga gyerekkorában húst? Ettem. Disznóöléskor meg vasár-nap. Hát cukrot? Speciel azt is, mert termeltünk cukorrépát, és a gyár természetben fizetett. Tejet? Tejet is, mert volt tehenünk. Akkor mért mondja azt, hogy koplalt? Mért, maga azt hiszi, hogy a parasztok korpaciberén meg csalánlevesen éltek a felszabadulásig? Aki dolgozik, annak enni is kell. De semmit nem ettünk, amiért pénzt kellett volna adni. Csak egy ruhánk volt, mert azért is pénzt kellett volna adni. A pénz pedig kellett arra hogy még egy darab földet vegyünk. Négyen voltunk testvérek, mennyi jutott volna egynek, ha elosztjuk? ...
MIKLÓS Tudom, Imre. De hát ez régen volt.
IMRE Ami máig tart, az nem volt régen ... Tavaly november harmadikán az erdőben találkoztam egy disszidenssel, tőlem kérdezte meg Ausztriába az utat. Gondolkodni kezdtem: ez a rendszer eddig csak rugdalt engem - most megfizetek. Most megfizetek mindenért... A határon mindenkitől megkérdeztem, mi a foglalkozása... Az irataim nálad vannak?
MIKLÓS *(az asztalra mutat)* Itt vannak.
IMRE Add ide a noteszomat. Jegyeztem. *(forgatja a noteszt)* Kicsempésztem harminchat diplomást, az én elsikkasztott diplomámért. Szegényebbek lettetek hetven szakmunkással, ötvenegy tisztviselővel. Tizenhárom ember pedig aktív ellenforradalmár volt, köröztétek őket, amikor átszöktettem őket a határon *(a noteszt visszadobja)*
MIKLÓS De hát megváltozott minden, Imre. Eltöröltük a kuláklistát. Megszüntettük a beszolgálgatást ...
IMRE Igen? És tőlem bocsánatot kért valaki? ... Aki véresre vert ötvenegyben, az hol van most? Esküszöm, ugyanott, ahol akkor volt .. .
MIKLÓS Nincs ott, Imre Feloszlattuk az ÁVH-t.
IMRE Akkor jobb helyen van ... Sokkal mélyebbek a sebek, semhogy egy-két flastromtól begyógyuljanak.
MIKLÓS Mért nem vártad meg, míg bebizonyítjuk, hogy nemcsak flastrom ...
IMRE Mert már nem bízom senkiben és semmiben! Minden rendszerben a paraszt volt az, akinek a fején álltak, a paraszt volt az Untermann, aki a gúlát tartotta. Ezután is úgy lesz!
MIKLÓS (feláll) Nem kapsz sokat, mert sok a mentőkörülmény. Néhány év múlva kiszabadulsz, és meglátod magad is, hogy ez-után nem úgy lesz. Most teremtjük meg az igazi ... *(nem fejezi be)* Majd meglátod, Imre . .. Én nem foglalkozhatom az ügyeddel, mert rámfoghatják, hogy elfogult vagyok. De kerestem egy rendes, okos ügyészt a számodra. Fekete Sándornak hívják. Légy hozzá olyan bizalommal, mint hozzám. *(az ajtóhoz vezeti Imrét, kiszól)* Irma, kedves. Legyen szíves, szóljon át Fekete elvtársnak, hogy jöjjön be hozzám... Őrmester elvtárs. elvezethetik.
(Imre el)
(Néhány pillanat múlva belép Fekete. Kezében dosszié)
MIKLÓS Fekete elvtárs, szeretném, ha ennek a Szalainak az ügyével személyesen te foglalkoznál. Itt nem egy szimpla embercsempészről van szó… majd magad is meglátod. A zsebében ezeket találták *(mulat az íróavztalra)* vedd magadhoz.
FEKETE Szívesen... Egyébként épp most kaptam meg a nyomozó jelentését. Az utolsó két napban egy pillanatra sem veszítette el a nyomát... egyébként ezért is tudtuk elfogni a határon . . Bele akarsz nézni? Én még nem értem rá elolvasni. *(hazudik)*
MIKLÓS Igen. *(maga elé teríti a dossziét, olvasni kezdi, aztán felpillant)* Lőj le.
FEKETE *(leül, az íróasztalról felvesz néhány tárgyat, Imre noteszét stb., de titokban Mik-lós arcát kémleli)*
MIKLÓS *(olvasni kezdi a jelentést s hirtelen megdermed. Nem mer felnézni. Nem mer megmozdulni. Nem mer megszólalni. Óvatosan nzegköszörüli a torkát, képes-e hangot adni)* Gyere vissza egy óra múlva.
FEKETE *(nem érti)* Parancsolsz?
MIKLÓS *(anélkül, hogy felnézne a jelentésről)* Gyere vissza később.
FEKETE *(meglepődést mímelve feláll s kimegy az irodából)*
MIKLÓS *(egy ideig még ugyanabban a pózban ül, régre megmozdul, nehézkesen fel-áll, a jelentést az íróasztalfiókba zárja, a kulcsot zsebreteszi, megsemmisülten bámul maga elé egy ideig, aztán halál/áradtan kimegy az irodából)*

8. kép

Miklósék lakása. A színpad sötét. Kívülről kulcscsörgés hallatszik, dudorászva jön be Luca. Felkattintja a villanyt, leteszi a táskáját, kabát-ját stb. Jön Miklós, Luca vidáman siet hozzá, hogy megcsókolja, de megijed Miklós arcától.

MIKLÓS Mit keresett itt Imre?
(hosszú szünet)
LUCA *(riadtan)* Tőled akart elbúcsúzni. MIKLÓS Mért nem mondtad el nekem? LUCA Nem tudom... Valami közbejött .. . MIKLÓS *(ordít)* Mért nem mondtad el? Ő is a szeretőd volt?
LUCA *(nem tud Szólni, sírni kezd)*
MIKLÓS Elválunk, Luca.
LUCA Szeretlek, Miklós!
MIKLÓS Elválunk.
LUCA Én téged szeretlek, Miklós. Soha sen-kit nem szerettem, csak téged.
MIKLÓS *(ökölbe szorított kézzel)* Nem bírom! Nem bírom tovább. Mióta felborult veled az autó, piros delfinek vonszolnak.
LUCA Nem voltál boldog velem?
MIKLÓS Boldog... Istenem, milyen szép szerelemről álmodtam! S azt hittem, mi ketten meg is teremtettük. Igen, azt hittem ... né-hány hónapig , .. Aznap, amikor Komlóst halálra ítéltük,, nem tudtam aludni. Könyököltem melletted, néztem az arcodat - milyen tiszta az arcod, amikor alszol! - s az jutott eszembe: minden, ami rossz az életem-ben, nélküled rossz - viszont mindazt, ami jó az életemben, neked köszönhetem.
LUCA Ne küldj el, Miklós. Nem szeretsz már?
MIKLÓS Azért küldelek el, mert szeretlek.
LUCA Nem megyek el. A feleséged vagyok. Szeretlek.
MIKLÓS Elmész, Luca… Elmész, mert ha velem maradsz, abba én belepusztulok. LUCA Miklós, tizenhárom éves koromban be-leszerettem egy húszéves fiatalemberbe, aki valahol a környékünkön lakott. A nevét si-került megtudnom: Iványinak hívták. A ki-sebb testvéreivel összeismerkedtem. Ővele soha nem váltottam egyetlen szót sem. Dél-után öt órakor jött haza a hivatalból, én az

ablaknál álltam és vártam. Hat évig álltam az ablakban, Miklós és vártam az Iványit. A végén már az is boldoggá tett, ha legalább a testvéreit láthattam ... Miklós, ilyennek képzeltem az Iványit, amilyen te vagy. Ne küldj el, Miklós!

MIKLÓS Hallod feleségem, hallod asszony, hallod? Három halál közül melyiket választod ...? Mért akar maga engem megölni? - azt kérdezted. Te fogsz engem megölni, Luca.

LUCA Tizenhat éves voltam, amikor kiemelték az apámat és tizenkilenc, amikor elhagyott bennünket. Már felvettek a Színművészeti Főiskolára. Már láttam magam, hogy én vagyok Júlia és Ophelia, Laurencia és az Orleans-i Szűz, Elektra és Iphigenia ... Ott állok a színpadon és a közönség tombol és engem ünnepel ... Nem tanulhattam. Az anyám megbetegedett, én meg elmentem gépelni egy koszos, sötét irodába, ahol a férfi-kollégák trágár vicceket meséltek, hogy meg-éljünk ... s vertem a hülye szöveget hónapokig, hogy életben maradjunk! Mentem volna hozzá az első pocakos pasashoz, aki eltart - akkor különb lennék a szemedben ...? Kárpótlásra volt szükségem! Szép voltam, volt egyetlen területe az életnek, ahol az történt, amit én akartam, és nem a körülmények kényszerítettek rám: a szerelem! Kárpótlást akartam. A sikerért, a dicsőségért, a beteljesült életért.

MIKLÓS *(csüggedten)* Igen ... Tele van a mi nemzedékünk gyógyíthatatlan sebbel!

LUCA *(érzi, hogy győzött, most mer odalépni Miklóshoz, simogatni, csókolgatni kezdi a homlokát)*

MIKLÓS *(egy ideig érzéketlenül tűri, aztán megmozdul a keze, átöleli az asszony derekát. Felemeli a fejét, Luca szemébe néz, s feljajdul)* Hogy lehet egy férfi ennyire ki-szolgáltatott?

9. kép

A megyei párttitkár irodája. Az íróasztal két oldalán ül a megyei párttitkár és Fekete.

PÁRTTITKÁR *(hivatalos)* Parancsoljon, Fekete elvtárs.

FEKETE *(alázatos)* Mentegetőzéssel kell kezdenem. Tudom, hogy a Megyei Pártbizottság nem avatkozik bele az ügyészség belső életébe, de most olyan esetről van szó, amely éppen a megyei főügyészt, Homoródit érinti. Ezért bátorkodtam a párttitkár elv-társtól kihallgatást kérni.

PÁRTTITKÁR Tessék.

FEKETE Röviden: a napokban elfogtunk egy veszedelmes embercsempészt, éppen, amikor ki akart szökni az országból. Nos, ennek a Szalai nevezetű embercsempésznek viszonya volt a főügyész feleségével.

PÁRTTITKÁR Lucával?... *(csodálkozva)* Viszonya volt, no és? Törvényeink nem tiltják a felnőtt emberek viszonyát. Mért tartozik ez a Megyei Pártbizottságra?

FEKETE Ez önmagában még nem tartozna .. . De... Szalai, bizonyítékunk van rá *(meglengeti Imre noteszét)*, mert gondos könyvelést vezetett, százötven embert csempészett át a határon. Ezer forintot kért fejen-ként. Ezt tagadja, de erre is bizonyítékunk van. Ez százötvenezer forint. Ebből ötven-ezer megvan! A kabátja bélésébe volt varrva, ki akarta vinni magával. De a százezer forintot nem találjuk. Felkutattuk a házukat, a padlást, a pincét, felástuk a fél kertet - nincs meg a százezer forint. PÁRTTITKÁR No és?

FEKETE Feltehető, hogy a pénz a főügyész feleségénél van.

PÁRTTITKÁR *(nem tetszik neki a dolog)*

FEKETE Mint látja, ezt az adatot nem nyújthattam be Homoródinak, mert félő, hogy eltussolná az ügyet.

PÁRTTITKÁR Homoródi nem tud erről a pénzről. Erre mérget veszek.

FEKETE Persze, hogy nem tud ... Arról sem tudott legalábbis az utolsó pillanatig, hogy a felesége szeretője volt ennek a ...

PÁRTTITKAR ***(idegesen** feláll, az **ablakhoz megy, dobolni kezd** rajta)* Homoródi rendes ember! Ötvenhat után azért esett éppen őrá a választás, mert olyan tiszta, mint a gyémánt. Politikailag is, erkölcsileg is.

FEKETE *(alamuszian)* Az országot végeredményben nem érte kár. Ezt a százezer forintot, ha nem vándorol Szalai, illetve Luca kezébe, külföldre vitték volna a disszidensek.

PÁRTTITKÁR Rohadt dolog ez... Ők jól élnek, ugye?

FEKETE Ki tudja? Ki lát be a hálószobákba?

PÁRTTITKÁR Mert ha rosszul élnének ... Jó ok, hogy megszabaduljon egy rossz házasságtól. *(hosszú szünet) S* mi lesz, ha nem találja meg a pénzt? Nem szeretném, ha Homoródi azt hinné, hogy nem bízunk benne.

FEKETE Megtaláljuk ... Szalai táskával ment be Homoródinéhoz, és táska nélkül jött ki.

PÁRTTITKÁR Jó. Intézkedjék ... De a felelősség a magáé.

FEKETE *(nem mozdul)* Vállalom.

PÁRTTITKÁR Van még valami?

FEKETE Igen. Szegedit, a volt főügyészt még annak idején valaki figyelmeztette a kórházban, hogy le akarják tartóztatni. Ezért ugrott ki előlünk az ablakon. Kihallgattam a barátját, doktor Csukait. Elismerte, hogy figyelmeztette egy női hang, de nem tudja, hogy kicsoda. Legalábbis ezt állítja. Miután Lucának viszonya volt Szegedivel, feltehető, hogy ő.

PÁRTTITKÁR *(undorral)* Feltehető ... Mondja, maga gyűlöli ezt a nőt?

FEKETE Egyáltalán nem. Én vagyok az egyetlen az ügyészségen, akit nem utasított vissza. En ugyanis soha nem közeledtem hozzá.

PÁRTTITKÁR Meg vagyok róla győződve, hogy gyűlöli.

FEKETE Egyáltalán nem. Csak szeretem az igazságot! Szenvedélyesen szeretem!

PÁRTTITKÁR *(újra kinéz az ablakon)* Akkor is, ha az igazság szennyes?

FEKETE Egy nagy gondolkodó mondta: a megismerő nem akkor fél az igazságtól, ha az igazság szennyes, hanem, ha sekély.

PÁRTTITKÁR *(háttal)* Ha egy vödör ürülékbe bocsánat, beleesik egy babszemnyi gyémánt, egy babszemnyi igazság, magának van kedve belenyúlni, hogy onnan kihalássza?

FEKETE Az igazság megér ennyit. PÁRTTITKÁR *(szembefordul)* Hát akkor nyúljon bele, Fekete elvtárs.

FEKETE *(mohón)* Lehallgassam az akkori telefonbeszélgetéseket?

PÁRTTITKÁR *(rosszkedvűen)* Hallgassa le .. . Kinek használ vele? Szegedi meghalt. FEKETE Akkor nem hallgatom le. PÁRTTITKÁR Hallgassa le! Rohanjon és hallgassa le

FEKETE *(feláll)* Még egy utolsó: ha megtaláljuk a pénzt, mi történjék Homoródival? PÁRTTITKÁR Maga tudja, hogy mi az el-járás.

10. kép

Homoródiék lakása. Házkutatás. A színen vannak: a megyei Rendőrkapitány - szolgálatban van, áll - Miklós, Luca és egy néma, lassú nyomozó, aki a házkutatást végzi. Ez egyáltalán nem jelent felfordulást. Egyszerre csak egy fiókot vesz ki, tartalmát átvizsgálja, s ugyan-olyan rendben teszi vissza. És nem siet, nem kapkod. Idegtépően hosszú némajátékkal kezdődik a jelenet, a feszültséget az adja, ***hogy*** *Luca és a nézők tudják, hogy hol van a fekete táska a pénzzel. A könyvespolcon, a lexikonok között, teljesen elveszve közöttük. A nyomozó egyenként kiszedi a könyveket, megrázza a lapjukat s visszateszi. Aztán megtalálja a táskát.*

NYOMOZÓ Ez az a táska! Ezzel jött az a férfi a házba! *(s odanyújtja a Rendőrkapitánynak) (Mindenki megdöbben, a Rendőrkapitány is. Megszámolja a pénzt s visszaadja a táskát a Nyomozónak)*

RENDŐRKAPITÁNY Itthon van a pisztolyod?

MIKLÓS *(halálsápadtan)* Igen ... *(s indul az íróasztal felé)*

RENDŐRKAPITÁNY Hagyjad. *(ő veszi ki az íróasztal fiókjából a pisztolyt, s ezt is a Nyomozónak adja)* Felhatalmazásom van, hogy amennyiben a házkutatás eredménnyel jár, közöljem veled, hogy bizonytalan időre felfüggesztenek az állásodból. *(Miklós nem tud már jobban összetörni. A Rendőrkapitány emberével elindul az ajtó felé, de hirtelen megáll s szánakozva, barátian mondja)* Miklós, én meg vagyok róla győződve, hogy a feleséged tisztázni fogja magát a gyanú alól... Ez nem is felfüggesztés, ez formaság. Biztonsági intézkedés. Csak azért teszszük, hogy a tárgyalásig ne mehess be az ügyészség épületébe, nehogy olyan adatok-hoz juthass, amiket felhasználhatnál a feleséged védelmében ... Ne haragudj rám *(kezet nyújt s elmegy) (nagy szünet)*

MIKLÓS Tudod, mit jelent a neved, Luca? Fény...! Fény...!

LUCA Menj el, Miklós. Válj el tőlem. Hagyj el. Iszonyúan vétkeztem ellened!

MIKLÓS A cápának van bűne?! Csak természete van.

LUCA Miklós, ha egy kicsit szeretsz, hagyj el! Mentsd magad!

MIKLÓS Most már késő! Össze vagyunk bilincselve, mint a gályarabok.

LUCA Nem, nem hagyom, hogy tönkremenj miattam! *(kinyitja a szekrényt, válogat a ruhák között)*

11. kép

Fekete irodája. A színen Fekete és a Rendőr-kapitány.

RENDŐRKAPITÁNY *(folytatja, már távozóban)* Én arra gondoltam, hogy ez esetleg alaptalan vád is lehet. Miért ne lehetne ne-kik százezer forintjuk?

FEKETE *(gúnyosan fölemeli és megmutatja a táskát)* Na de a táska!... Ki se szedték belőle a pénzt .. .

RENDŐRKAPITÁNY Kétségtelen... *(gondolkodik)* Mégis olyan nehéz elhinni ... *(távozik)*

FEKETE Szervusz... *(telefonál)* A párttitkár elvtársat kérem... Igen, akkor majd később .. .

LUCA *(belép)*

FEKETE *(csodálkozva)* Maga ...? Régen láttam. *(helyet mutat)*

LUCA Fekete elvtárs, hat évig dolgoztunk együtt.

FEKETE Hat évig, Luca.

LUCA Mi jut eszébe, ha erre a hat évre gondol?

FEKETE A végéről nagyon rossz jut eszembe.

LUCA Most ne a végére gondoljon ... Milyen munkatársnak ismert engem?

FEKETE Miért használ ilyen hivatalos szavakat? Maga nemcsak kiváló munkatárs volt, de elragadó pajtás is.

LUCA Akkor mért akar bennünket elveszejteni?

FEKETE Én, Luca?... Egy ügyész tud valamit tenni bizonyíték nélkül?... És tud valamit tenni a bizonyítékok ellen? . . . A pénzt, sajnos, megtalálták.

LUCA Miklós nem tudott a pénzről. FEKETE Kedves Luca, ezt a vizsgálat majd kideríti.

LUCA Fekete elvtárs -. Miklós lemond a fő-ügyészségről.

FEKETE Megbeszélte vele?

LUCA Nem. Nem tudja, hogy idejöttem .. . De... azt hiszem, maga előtt nem titok, hogy nem ő akart főügyész, hanem én akartam főügyésznő lenni. Ha nem én informálom a kormánybiztost azokról az eseményekről, amelyek ötvenhatban az ügyészségen lejátszódtak, akkor ... nos, nem biztos, hogy éppen ő lett volna a megyei fő-ügyész ... És ha én nem szuggerálom bele az akaratomat, ő már az első nap lemondott volna. Neki mindig terhes volt... ekkora felelősség. Tehát: ígérem, hogy lemond.

FEKETE Rólam milyen információt adott a kormánybiztosnak?

LUCA Biztosítottam arról, hogy szívvel-lélek-kel részt vesz a konszolidációban.

FEKETE Mire alapozta ezt?

LUCA Ismerem magát.

FEKETE Kedves... És mégis a maga férje lett a főügyész... Én akkor már hat éve osztályvezető voltam.

LUCA Épp azért, Fekete elvtárs... Abban a történelmi pillanatban rendkívül fontos volt, hogy ne azok kerüljenek újra előtérbe, akik Rákosi alatt is „futottak"... A kormány-biztos negyvenkilenctől ötvennégyig ült. Nem nagy bizalommal tekintett azokra...

FEKETE Értem... A maga férje tiszta maradt, mert nem volt módja bepiszkolódni, hisz akkor még tanult... Értem .. .

LUCA Mégis korai volt őt kinevezni. Most levonja a tanulságokat és lemond.

FEKETE Értem. Nagyon is... Tegyük fel: a maga férje lemond. De mi a biztosíték arra, hogy ezúttal engem neveznek ki fő--ügyésznek? A múlt nem változott meg közben. És hat évig osztályvezető voltam Rákosi alatt. Változatlanul.

LUCA Ma már nem olyan kiélezett a politikai helyzet. A konszolidáció - legalábbis igazságügyi vonalon - befejeződött.

FEKETE Maga félelmetesen okos nő, Luca. LUCA *(szerényen)* Maguk mellett dolgoztam hat évig. Ragadt rám valami.

(Szünet)

FEKETE De hát a pénzt megtalálták! És erről már túl sokan tudnak. A megyei párttitkár is. LUCA A pénzről nemcsak Miklós nem tudott, de én sem.

FEKETE Hogy ...?!

LUCA Szalai bejött elbúcsúzni s miközben mással voltam elfoglalva, odacsempészte a könyvespolcra ... Egyszer-kétszer ... kedves voltam hozzá, így akarta háláját kifejezni, de tudta, hogy a pénzét úgysem fogadnám el ... Ehhez mit szól, Fekete elvtárs?

FEKETE Kissé valószerűtlen.

LUCA Szalai vallomása valószerűvé teszi. Nos...? *(Fekete bizonytalanul hallgat, Luca bűvölni kezdi)*

Az első időkben amikor az ügyészségre kerültem, maga közeledni akart hozzám. Jól éreztem?

FEKETE De maga Szegedit választotta.

LUCA Mondjam azt, hogy ő szenvedélyesebben közeledett?... Tudja, mi a legnagyobb baja magának, Sándor? Teljesen elfojtja az érzelmeit. Mintha attól félne, hogy ha enged az érzelmeinek, a szenvedélyek elsodorják... Pedig nem kellene félnie. Az a teljes élet... Volt már maga boldog?

FEKETE Nem nagyon.

LUCA Én nem vagyok hálátlan természet .. . Tudom, hogy nem kenyér vagyok, ami elfogy, ha több embernek adok belőle egy-egy karéjjal. Én egész kenyeret adok mindenkinek.

FEKETE *(kiszakítja magát a bűvöletből)* Maga nagyon vonzó nő, Luca. Nagyon drága ... De gondolja, hogy megér nekem annyit, mint egy főügyészség?

LUCA *(csalódottan)* Most mondta, hogy nem biztos ... Hogy akkor sem biztos, ha Miklós lemond.

FEKETE Akkor nem! De ha felmutatok valami eredményt... valami jó szaftos bűn-ügyet... Nézze, Luca. A maga férje pillanatnyilag nagyon népszerűtlen ebben a városban. Mert az ötvenhatos bűnösök elítélése az ő nevéhez fűződik. Tudja, hogyan emlegetik? A megye hóhéra... Ha én ezt az embert lebuktatom, már csak a tömegek politikai nyomása alatt is azt kell kinevezni helyette, aki leleplezte.

LUCA *(kétségbeesve)* De hát Miklós tényleg nem tudott erről a pénzről!

FEKETE *(cinikusan)* Majd mi bebizonyítjuk, hogy tudott róla. Tudnia kellett! A maguk mindent elsöprő szerelme legenda lett ebben a városban. Harmonikus házaséletük is köz-tudott. Maguk minden gondolatukat meg-osztották egymással - épp csak ez a pénz maradt a maga titka?... És még más valami is van a tarsolyunkban. Maga mondta, hogy most más a politikai helyzet .. .

LUCA *(felugrik, teljesen elveszti a fejét)* Tegyen tönkre bennünket, maga akkor se lesz megyei főügyész! Soha! Maga kiszolgált minden hatalmat. Válogatás nélkül! Én tudom, mit csinált maga Szegedi mellett. Nekem Szegedi mindent elmondott. Maga is részt vett a törvénytelen perekben! Ha megtudom, hogy magát akarják kinevezni, felmegyek az atyaúristenhez is, de nem hagyom! *(elrohan)*

FEKETE Ki fog neked hinni, drágám?!

12. kép

Homoródiék lakása. Miklós az asztalnál könyököl, fejét két ökle közé fúrva. Luca hangtalanul mászkál körülötte. Mindketten sápadtak, kétségbeesettek.

MIKLÓS Mit csináljunk, Luca? Te tudsz valami kiutat ebből a kelepcéből?

LUCA Gyere, Miklós, egyél valamit. Harmadik napja nem volt étel a szádban.

MIKLÓS *(hangosan gondolkodik)* Ha téged becsuknak, és elválok tőled ... De valahogy nem tudlak téged elképzelni börtönben. . Magamat még inkább... Ha magamra vállalom... Nem az az egy-két év, amit kapok, hanem .. .

LUCA Miklós, dehogy vállalod magadra .. . Majd én... Aztán elmegyünk ebből a városból. Elmegyünk valahova, ahol senki sem ismer bennünket.

MIKLÓS De ha nem válok el tőled, soha többé nem lehetek ügyész!

LUCA Majd keresünk valami más foglalkozást.

MIKLÓS *(rámered)* Ennyire nem ismersz, Luca? Ennyire idegen vagy ...?

(Csöngetés. Luca kimegy ajtót nyitni, a megyei Rendőrkapitánnyal tér vissza)

RENDŐRKAPITÁNY Szervusz, Miklós. MIKLÓS Szervusz. *(kezet fognak)* Foglalj helyet!...

Főzzél kávét, szívem!

(Luca kimegy kávét főzni. A Rendőrkapitány leül. Iszonyú zavarban van)

MIKLÓS *(a bárszekrényből elővesz egy pálinkásüreget)* Valódi kisüsti. *(erőlteti a vidámságot, ne lássék rajta, mennyire össze van törve)* Az apámtól kaptam. Szilva, de van benne zölddiótól is. Majd meglátod, egy-kér szem zölddiótól milyen különös aromát kap a szilva... Egészségünkre!

(megisszák a pálinkát) RENDŐRKAPITÁNY Valóban ... egészen különös ... Nem ittam még ilyet .. . MIKLÓS Mi újság, pajtás? Mesélj valamit!

RENDŐRKAPITÁNY *(feláll s zavartan mondja)* Ne haragudj, Miklós, le kell téged tartóztatnunk.

LUCA *(megjelenik az ajtóban, meghallja a mondatot, elejti a tálcát. Üvegcsörömpölés. Luca dermedten áll az ajtóban)*

(Nagy szünet. Miklós nézi a feleségét) MIKLÓS Lehullott a hó, Luca. *(feláll)* Hát akkor menjünk.

RENDŐRKAPITÁNY Nem akarsz hozni valamit? Szappan, ilyesmi .. .

MIKLÓS De igen. *(eltávolodik a rendőrtől, hátat fordít neki, belső zsebéből előveszi a kis Walter-pisztolyt és szíven lövi magát)*

13. *kép*

Megyei kórház. Az egyik oldalon Csukai rendelője, a másik oldalon a betegszoba. Miklós bepólyálva fekszik az ágyban, a fejénél ül egy Nyomozó, kezében jegyzetfüzet, ceruza. Csukai rendelőjében az orvos tájékoztatja Feketét.

CSUKAI ...A pisztolynak olyan kicsi a hord-ereje, hogy gellert kapott a levéltárcán. Nem érintette a szívet, hanem átütötte a tüdőt, a gyomrot, a hasfalat és a belek közt megállt. Az elmúlt héten ötször operáltuk, és nyolc vérátömlesztést kapott. Az orvostudomány mai színvonala szerint már rég meg kellett volna halnia. És még mindig él. Most már van egy kis remény, hogy életben marad.

FEKETE Köszönöm ... Bevihetem ezt az írógépet?

CSUKAI *(felháborodva)* Csak nem akarja kihallgatni?

FEKETE De igen.

CSUKAI A legkisebb megrázkódtatás az életébe kerülhet.

FEKETE Doktor úr, a maga kötelessége a gyógyítás, a miénk a bűnüldözés. Itt bűncselekményről van szó!

CSUKAI *(megvetően)* Szörnyű, hogy milyen egyformák maguk!

ÁPOLÓNŐ *(beszól az ajtón)* Doktor úr, Pest-ről keresik telefonon!

(Csukai az Ápolónő után siet, Fekete felnyalábolja az írógépet, s belép Miklós szobájába. A Nyomozó felugrik, vigyázzba áll)

FEKETE Minden szavát jegyezte?

NYOMOZÓ Hát... jegyezni jegyeztem ... *(átadja a jegyzetfüzetet)*

FEKETE *(beleolvas)* Vizet, legyen szíves. Vizet, legyen szíves. Vizet, legyen szíves .. . Mi ez?

NYOMOZÓ Vizet kért. Ezen kívül nem mondott semmit.

FEKETE És a látogatói?

NYOMOZÓ Senkit nem enged be magához.

FEKETE A feleségét se?

NYOMOZÓ Senkit.

FEKETE Furcsa ... Na lássuk csak... *(papírt csavar a gépbe, legépeli a fejlécet, Mik-lóshoz)* Homoródi elvtárs, hall engem? Is-mertetem önnel a vádpontokat: hivatali hatalommal való visszaélés, megvesztegetés elfogadása és a legsúlyosabb: a rendszer el-lenségeivel való összejátszás. *(Miklós nem felel)* Kezdjük az utolsóval. Ön 1956. november z6-án figyelmeztette az akkor szökésben levő volt megyei főügyészt, hogy le-tartóztatási parancsot adnak ki ellene .. .

MIKLÓS *(hirtelen megszólal)* Fekete elvtárs, mért vállaltad el ezt a hentesmunkát? Azt hiszed, a karrierhez csak hullákon keresztül vezet az út... *(hirtelen kifárad)* Az én sor-somra fogsz jutni.

CSUKAI *(hirtelen belép, Miklóshoz siet)* Budapesttel beszéltem, főügyész elvtárs. Azt mondták, elejtették a vádat. Azt mondták *(megpróbálja idézni)* nekünk fontos ez az ember. Az ország konszolidálásában olyan *nagy* érdemei vannak... Azt mondták, fütyülnek az egész rosszindulatú kisvárosra. Mondjam meg, hogy nekik szükségük van a főügyész elvtársra.

MIKLÓS *(egy pillanatra felvillan az élet-öröm, aztán eszébe jut)* A feleségem elleni eljárást is megszüntették?

CSUKAI Ezt nem tudom. Erről nem beszéltünk.

MIKLÓS *(visszahanyatlik)* Na látja .. . CSUKAI *(egy pillanatig még tanácstalanul áll az ágynál, aztán kimegy a kórteremből. Fekete követi az írógéppel)*

FEKETE *(leplezetlen dühvel)* Piszok szerencséje van ennek a Homoródinak! Magasabb szempontok... az ország konszolidálása .. . Érdemei ...!

CSUKAI *(hidegen)* Megbocsát... Várnak a betegeim.

(a bal oldali szín elsötétül)

NYOMOZÓ Akkor én is mehetek.

MIKLÓS *(könyörögve)* Ne menjen el, elvtárs. Ha maga elmegy, ki véd meg engem a feleségemtől?

NYOMOZÓ Éppenséggel... itt is maradhatok. *(visszaül az ágy fejéhez)*

(Esteledik, az ajtó fölött kék villanykörte gyullad.

Szünet, majd az Ápolónő rést nyit az ajtón)

ÁPOLÓNŐ *(halkan)* Az ügyész elvtárs felesége. Beengedhetem?

MIKLÓS *(a Nyomozónak)* Ne engedje be. *(A Nyomozó felugrik, s kimegy a folyosóra, az ajtó elé.*

A folyosó mélyéről hirtelen előlép Luca. Arca vad, elszánt, kétségbeesett. Félre akarja tolni a Nyomozót az útból)

LUCA Engedjen be. Látni akarom a férjemet! *(Nyomozó egyensúlyát jót elosztva mindkét lábán, áll, mint egy cövek.*

Ápolónő elsiet)

LUCA *(ráncigálja a Nyomozó kabátját)* Látni akarom a férjemet! Meg akarom neki magyarázni... Meg kell, hogy értsen ...!

NYOMOZÓ Nyugodjék meg asszonyom.

LUCA *(mindkét kezét ökölbe szorítva ütni kezdi a Nyomozó mellét. A mell valósággal döng az ütésektől, de a férfi meg se rezdül.)* Engedjen be! Nincs joga! ... Meg kell neki magyaráznom! *(hirtelen sírva fakad)* Van magának felesége? Van magának szíve?

NYOMOZÓ Nyugodjék meg, asszonyom.

LUCA *(a Nyomozó válla fölött)* Miklós, hal-lesz engem? Bocsáss meg, Miklós! Bocsáss meg! *(hangja hisztérikus zokogásba fullad. A folyosó végéről az Ápolónő siet elő, doktor Csukaival)*

CSUKAI Jöjjön, asszonyom! *(átöleli az asszony vállát és szelíd erőszakkal bevezeti a rendelőjébe, lefekteti, s injekciót készít elő)* Ettől megnyugszik.

NYOMOZÓ *(visszamegy a kórterembe. - Szünet)* Ügyész elvtárs ... Tulajdonképpen mért nem engedi be magához a feleségét?

MIKLÓS Miért is ...? Azt hiszem, azért, mert félek. Attól félek, ha meglátom, kedvem támad élni. Mocsokban is, börtönben is, beszennyezett névvel is... Pedig élni csak tisztán szabad ... Csak tisztán.

NYOMOZÓ *(értetlenül)* Igen ... *(cigarettát vesz elő, kiballag.*

Csukai rendelője. Luca fekszik a heverőn, egyik combján fel van csúszva a szoknya, ide kapta az injekciót, mellette ül Csukai és simogatja az asszonyt. Luca zokog, lassan csillapodva. Amikor abbahagyja, Csukai átnyújt neki egy zsebkendőt, Luca megtörli szemét, arcát)

CSUKAI Megnyugodott már, asszonyom?... Ugyanis nem szeretek olyan nőt a magamévá tenni, aki nem tudja, hogy mi történik vele.

LUCA *(csodálkozva ránéz)*

CSUKAI Az első pillanattól kezdve szeretem magát. Már a hangját is szerettem a telefonban. Amikor kötöztem itt.... *(a csókjával mutatja)* meg itt . . . meg itt . . . boldogok voltak az ujjaim, hogy a maga bőréhez érhetnek. Aztán maga felhúzta a mellére a kombinéját. Emlékszik? Mintha egy forrást takart volna el előlem, szomjazó vándor elől...

LUCA *(visszautasítóan)* Mit gondol, doktor úr, meggyógyul?

CSUKAI *(elszégyelli magát, átül az íróasztal-hoz)* Mindent megteszünk, asszonyom, hogy meggyógyuljon.

NYOMOZÓ *(izgatottan feltépi az ajtót)* A *fő*ügyész elvtárs letépte magáról a kötéseket és elvérzett.

Függöny

A Kecskeméti Katona József Színház 1970. április 14-i ősbemutatójának szereplői: Forgács Tibor, Jobba Gabi, Mezei Lajos, Fraknói Sári, Piróth Gyula, Körtvélyessy Zsolt, Horváth László, Major Pál, Jánoky Sándor, Korbuly Péter, Szalay Imre, Kölgyesi György, Gyulai Antal, Kéri Edit, Cserje Zsuzsa, Unger Rudolf, Budai László, Balák Margit, Basilides Barna.

Rendezte: Turián György; díszlet: Borcsa István; jelmez: Poós Éva.

JÚLIUSI SZÁMUNK TARTALMÁBÓL

Földes Anna:
Szívügyünk, a magyar dráma

Pályi András: Egy
intim színház

Gyárfás Miklós:
Színészi ihlet

Hermann István:
Feltarthatatlan Ui

Szántó Erika: Sosem
lehet tudni?

Rusznyák Márta: Híres
ember *L* betűvel

Gábor Miklós:
Amit el tudok mondani (III. rész)

Békés András:
Munka közben

Antal Gábor:
Somló István

Molnár Gál Péter:
Színházi útijegyzetek

Szántó Judit:
1969 a világ színpadain